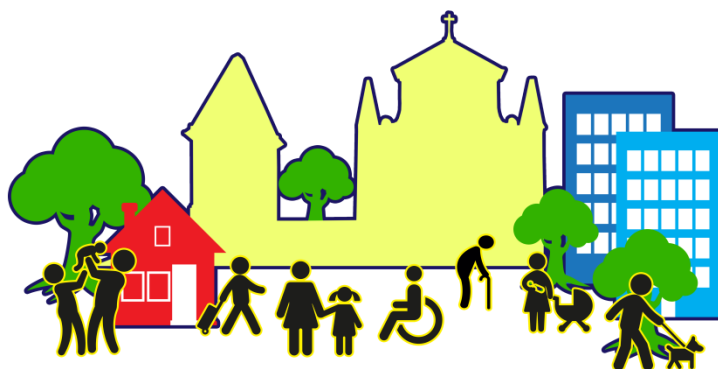

Sprawozdania za okres lat 2017-2020 z realizacji Lokalnego Programu Rewitalizacji Miasta Węgrowa do roku 2020 (z perspektywą do roku 2023)

maj 2021 r.

Opracował:
Tadeusz Kaźmierak
Członek Zespołu
opracowującego
Lokalny Program Rewitalizacji
Miasta Węgrowa do roku 2020
(z perspektywą do roku 2023)
stanowiącego załącznik
do Uchwały nr XXVIII/181/2017
Rady Miejskiej Węgrowa
z dn. 11 stycznia 2017 roku

Spis treści

WPROWADZENIE	3
1. LOKALNY PROGRAM REWITALIZACJI WĘGROWA	5
1.1. Obszar rewitalizacji.....	5
1.2. Cele Programu Rewitalizacji	6
1.3. Projekty rewitalizacyjne	7
2. PROJEKTY I CELE LPR – STAN REALIZACJI.....	10
3. ZAAWANSOWANIE PROGRAMU REWITALIZACJI	14
4. MONITOROWANIE WSKAŹNIKÓW	32
5. NIWELOWANIE PROBLEMÓW OBSZARU REWITALIZACJI.....	38
5.1. Depopulacja obszaru rewitalizacji	38
5.1.1. Odpływ ludności, szczególnie osób młodych	38
5.1.2. Realizacja projektów przeciwdziałających wyludnianiu obszaru rewitalizacji	41
5.2. Odsetek osób starszych	44
5.3. Ubóstwo	46
5.4 Wskaźnik gospodarczy.....	47
6. WIZUALIZACJA NIEKORZYSTNYCH ZJAWISK	49
7. PODSUMOWANIE	56

WPROWADZENIE

Proces rewitalizacji w Węgrowie został formalnie zapoczątkowany w 2005 roku przyjęciem Lokalnego Programu Rewitalizacji Miasta Węgrowa Uchwałą Nr XXXVI/275/2005 Rady Miejskiej Węgrowa z dnia 14 listopada 2005r.

Dokument obejmował projekty, dla których rozpoczęcie realizacji przewidziano na lata 2005-2006. Był to okres zgodny z okresem programowania rozwoju, przyjętym przez UE na lata 2004-2006 i dla tego okresu opracowany został szczegółowy program rewitalizacji (zgodnie z obowiązującą zasadą n+2 projekty miały perspektywę realizacji do 2008 roku). Ponadto dokument zawierał projekty, których realizacja przewidziana była w latach 2007-2013, zgodnie z kolejnym okresem programowania rozwoju, przyjętym przez UE na lata 2007-2013. Dla tego okresu opracowane zostały jedynie planowane działania wraz z określeniem instytucji i podmiotów uczestniczących oraz okresu realizacji.

W toku prac związanych z perspektywą finansową na lata 2007-2013, w związku z nowymi wymogami co do zakresów dokumentów aplikacyjnych, w tym programów rewitalizacji, Lokalny Program Rewitalizacji Miasta Węgrowa został zaktualizowany i przyjęty Uchwałą nr XXXVII/234/2009 Rady Miejskiej Węgrowa dn. 2 czerwca 2009 r. w sprawie zmiany uchwały Rady Miejskiej Węgrowa z dnia 14 listopada 2005 roku w sprawie przyjęcia Lokalnego Programu Rewitalizacji. Dokument obejmował okres 2008-2015 (rok 2015 był zgodnie z zasadą n+2 ostatnim rokiem realizacji inwestycji współfinansowanych ze środków UE, rozpoczętych w latach 2007-2013).

Kolejny okres programowania na lata 2014-2020 przyniósł nowe uregulowania prawne dotyczące prowadzenia procesu rewitalizacji w gminach. W związku z tym Miasto Węgrów w 2016 roku przystąpiło do opracowania aktualizacji programu rewitalizacji zgodnie z nowo obowiązującymi zasadami.

Nowy dokument powstał zgodnie z zasadami zawartymi w ministerialnych *Wytycznych w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2020*. Przygotowano charakterystykę całego miasta, wyznaczono obszar rewitalizacji w oparciu o badanie zróżnicowania wewnątrzmięjskiego kilkunastu wskaźników, opracowano pogłębioną diagnozę tego obszaru. Sformułowano wizję i cele rewitalizacji, a także przygotowano nową listę przedsięwzięć i projektów rewitalizacyjnych zmierzających do kontynuacji procesu rewitalizacji w Mieście Węgrów w perspektywie do 2023 roku. Proces przygotowania LPR odbywał się przy udziale interesariuszy.

Lokalny Program Rewitalizacji Miasta Węgrowa do roku 2020 (z perspektywą do 2023 roku) został przyjęty przez Radę Miejską Węgrowa Uchwałą nr XXVIII/181/2017 z dnia 11 stycznia 2017 roku. Decyzją Zarządu Województwa Mazowieckiego w dniu 23 stycznia 2017 roku dokument ten został wpisany do Wykazu programów rewitalizacji województwa mazowieckiego, co otworzyło możliwość aplikowania o dofinansowanie poszczególnych projektów w ramach konkursów ogłaszanych przez Instytucję Zarządzającą.

Niniejsze sprawozdanie podsumowuje realizację Lokalnego Programu Rewitalizacji Miasta Węgrowa do roku 2020 (z perspektywą do roku 2023), obejmując lata 2017-2020.

W pierwszym rozdziale przypomniano w skrócie zasadnicze treści z uchwalonego Lokalnego Programu Rewitalizacji: obszar rewitalizacji, cele w nim zdefiniowane oraz zaplanowane działania.

Drugi rozdział pokazuje stan realizacji projektów i celów rewitalizacji.

Trzeci rozdział zawiera opisy zaawansowania poszczególnych przedsięwzięć oraz tabelę finansową.

Kolejny rozdział jest poświęcony monitorowaniu wskaźników.

W piątym rozdziale opisano dokładniej największe problemy obszaru rewitalizacji oraz pokazano które projekty działają w kierunku ich rozwiązania.

Rozdział szósty poświęcono ilustracji na mapach niekorzystnych zjawisk występujących na obszarze rewitalizacji.

Rozdział siódmy podsumowuje opracowanie oraz zawiera sugestie co do prowadzenia rewitalizacji w kolejnych latach.

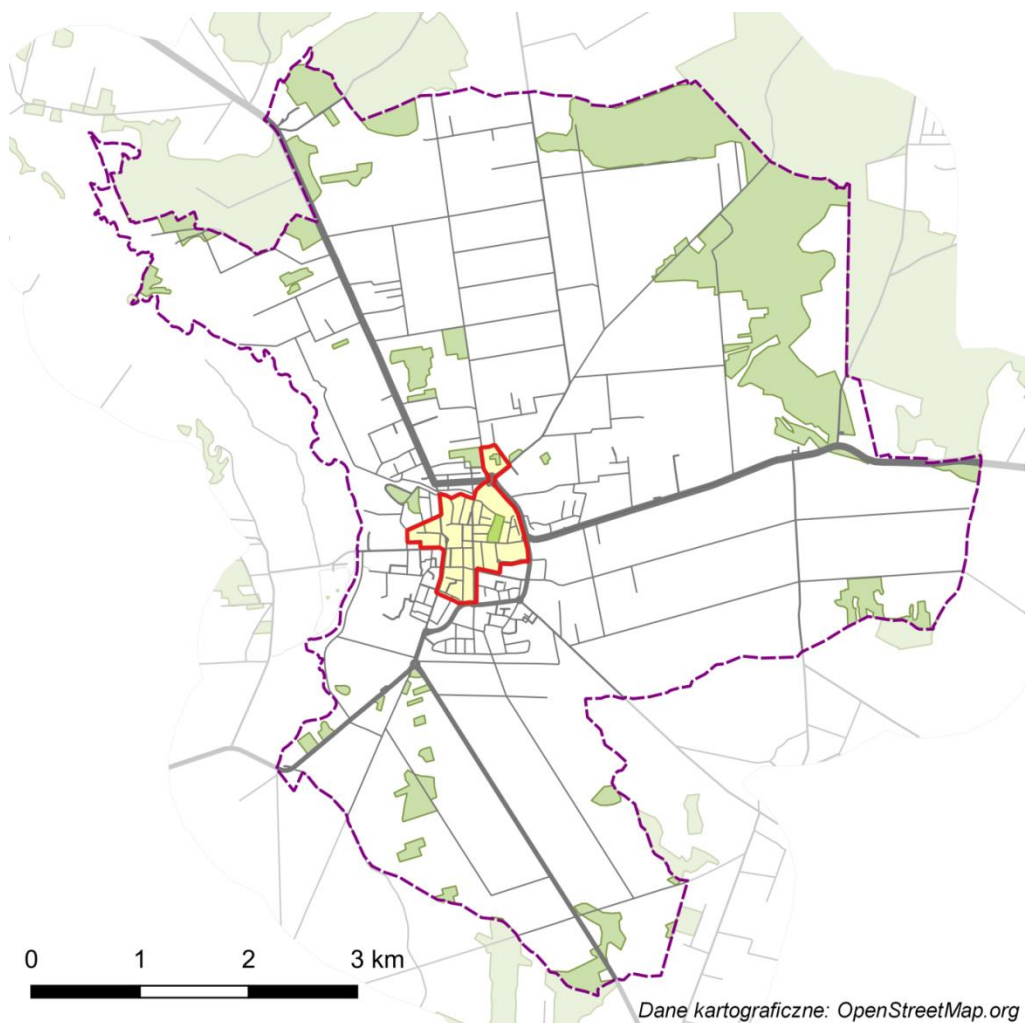
1. LOKALNY PROGRAM REWITALIZACJI WĘGROWA

1.1. Obszar rewitalizacji

Uchwalony na początku 2017 roku Lokalny Program Rewitalizacji Miasta Węgrowa do roku 2020 (z perspektywą do 2023 roku) zdefiniował obszar rewitalizacji, czyli obszar planowanej interwencji. Jest to fragment miasta na którym, z uwagi na szczególną koncentrację negatywnych zjawisk oraz istotne znaczenie dla rozwoju lokalnego, zaplanowano działania rewitalizacyjne.

Zamieszczone poniżej mapy przedstawiają obszar rewitalizacji w Węgrowie. Jest on ograniczony następującymi ulicami (począwszy od skrzyżowania ul. Piłsudskiego z ul. Stadionową – na południowym zachodzie obszaru): Piłsudskiego, Żeromskiego, Wangrata, Polna, Wieniawskiego, Gdańska, Piwna, Spacerowa, Szamoty, Szeroka, droga gruntowa odchodząca od ul Szerokiej przy granicy lasu na wschód, granica terenu gimnazjum, Szamoty, Jana Pawła II, (nie wchodzi do obszaru), Traugutta (nie wchodzi do obszaru), Żagana, od ronda na południe do Zwycięstwa, Zwycięstwa (nie wchodzi do obszaru), Mickiewicza, Słowackiego (nie wchodzi do obszaru), Stadionowa do Piłsudskiego.

Mapa 1. Obszar rewitalizacji w Węgrowie na tle miasta

Źródło: Lokalny Program Rewitalizacji Miasta Węgrowa do roku 2020

Obszar rewitalizacji zajmuje powierzchnię 0,73 km², czyli 2,1% powierzchni gminy. Jest zamieszkały przez 27,3% ludności gminy.

1.2. Cele Programu Rewitalizacji

Cel główny - Wyrównanie szans mieszkańców obszaru rewitalizacji poprzez przywrócenie wszystkim grupom społecznym możliwości rozwoju w oparciu o aspiracje miasta.

Cel drugi: Tworzenie warunków komfortowego życia dla osób starszych i niepełnosprawnych;

Cel czwarty: Tworzenie warunków oraz zachęt do osiedlania się młodych szczególnie dla rodzin i osób młodych w obszarze rewitalizacji;

Cel piąty: Uatrakcyjnienie obszaru rewitalizacji dla mieszkańców i turystów oraz dostosowanie przestrzeni do różnych form aktywności.

1.3. Projekty rewitalizacyjne

Zgłoszone przez interesariuszy propozycje zostały pogrupowane w osiem wiązek projektów rewitalizacyjnych. Poniższa tabela przedstawia przedsięwzięcia, odpowiadające im projekty rewitalizacyjne oraz problemy, które mają rozwiązywać, a także cele, na realizację których wpływają.

Tabela 1 Zestawienie przedsięwzięć i projektów w kontekście problemów i celów

Nr	Nazwa przedsięwzięcia	Zestawienie projektów wchodzących w skład przedsięwzięcia	Problemy do rozwiązania przez przedsięwzięcia	Cele LPR
I.	Rynek Mariacki – przestrzeń przyciąga	<p>I.1/2016: Udostępnienie przestrzeni Rynku Mariackiego w Węgrowie do prowadzenia różnych form aktywności społecznych z uwzględnieniem potrzeb osób niepełnosprawnych</p> <p>I.2/2016: Przywrócenie funkcji społecznej ul. Narutowicza, Rzemieślniczej, skwerowi przed Domem Lipki i Rynkowi Mariackiemu</p> <p>I.3/2016: Promocja Krainy Mistrza Twardowskiego</p> <p>I.4/2016 Rozwój ekonomii społecznej na obszarze rewitalizacji Miasta Węgrowa</p>	<p>Spadek liczby mieszkańców w obszarze rewitalizacji i wyludnianie się Rynku.</p> <p>Zbyt mała ilość zadbanych, atrakcyjnych przestrzeni wspólnych, ciągów spacerowych, niewystarczająca ilość obszarów zieleni zagospodarowanej, zbyt duży ruch lokalny przebiegający przez Rynek, brak kanalizacji w niektórych fragmentach OR.</p>	4 5
II.	Zagospodarowanie Parku im. Armii Krajowej wraz z wprowadzeniem nowych aktywności lokalnych	II.1/2016: Zagospodarowanie Parku im Armii Krajowej na potrzeby różnych form aktywności	<p>zbyt mało zieleni urządzonej.</p> <p>zbyt mało przestrzeni publicznej do prowadzenia różnych form aktywności społecznych.</p> <p>bezrobocie.</p>	2 3 4 5
III.	Wykorzystanie zabytkowego potencjału kulturowego obszaru rewitalizacji Węgrowa w celu aktywizacji społecznej i ożywienia gospodarczego	<p>III.1/2016: Modernizacja budynku byłego klasztoru Księży Komunistów – Bartoszków przy ul. Kościelnej na potrzeby świetlicy socjoterapeutycznej</p> <p>III.2/2016: Modernizacja siedziby ewangelickiego Domu Opieki „Sarepta” przez Parafię Ewangelicko-Augsburską pw. Świętej Trójcy</p> <p>III.3/2016: Utworzenie Centrum Dialogu Kultur i Tolerancji Religijnej w pomieszczeniach dawnego klasztoru ojców Reformatów w Węgrowie</p> <p>III.4/2016: Utworzenie miejsc noclegowych na poddaszu dawnego klasztoru ojców Reformatów</p>	<p>niewykorzystany potencjał kulturowy obszaru rewitalizacji.</p> <p>niewykorzystany potencjał zabytkowych budowli i pomieszczeń w budynkach parafialnych.</p> <p>niewystarczająca oferta spędzania wolnego czasu skierowana do osób dorosłych i młodzieży.</p>	1 3 5

		<p>III.5/2016: Adaptacja zabytkowych podziemi w celu utworzenia przestrzeni muzealnej w kościele i dawnym klasztorze ojców Reformatów</p> <p>III.6/2016: Świetlica młodzieżowa</p> <p>III.7/2016: Nasza tożsamość – współpraca sieciowa na rzecz promowania dziedzictwa kulturowego Miasta</p>		
IV.	Poprawa spójności społecznej przez aktywizację mieszkańców obszaru rewitalizacji miasta Węgrowa	<p>IV.1/2016: Utworzenie Domu Dziennego Pobytu „Senior-Wigor”</p> <p>IV.2/2016: Centrum Integracji Społecznej</p> <p>IV.3/2016: Remont i modernizacja budynku przy ul. Mickiewicza 12. Dostosowanie budynku do prowadzenia działalności społecznej i medycznej. Zagospodarowanie terenu zielonego wokół budynku</p> <p>IV.4/2016: Specjalistyczna placówka wsparcia dziennego: Klub Młodzieżowy MDM-Miejsce Dla Młodych</p> <p>IV.5/2016: Punkt Poradnictwa Psychologicznego /Niepubliczna Poradnia Zdrowia Psychicznego PSYCHOSTREFA</p> <p>IV.6/2016: Ogród przy MDM</p> <p>IV.7/2016: Prowadzenie świetlicy spełniającej wymogi świetlicy socjoterapeutycznej</p>	<p>konieczność tworzenia przyjaznych warunków osobom starszym.</p> <p>zbyt mała funkcjonalność obszaru rewitalizacji pod względem spędzania wolnego czasu.</p>	1 2 3
V.	Przywrócenie funkcji społ. istniejącym obiektom w celu wzmocnienia funkcji centro-twórczej OR	<p>V.1/2016: Adaptacja budynku Domu Rabina do pełnienia funkcji Muzeum Kultury Żydowskiej</p> <p>V.2/2016: Zagospodarowanie dawnego browaru przyklasztornego do nowych funkcji usługowo - gastronomicznych</p>	niewykorzystanie potencjału turystycznego dla ożywienia gospodarczego obszaru rewitalizacji i wzrostu dochodów jego mieszkańców.	1 5
VI.	Wzmocnienie kapitału społecznego w celu poprawy aktywności zawodowej mieszkańców obszaru rewitalizacji	<p>VI.1/2016: Rozbudowa zespołu boisk przy Szkole Podstawowej</p> <p>VI.2/2016: Budowa sali gimnastycznej z zapleczem i basenem przy Gimnazjum ul. Szamoty 35</p> <p>VI.3/2016: Kompleksowa modernizacja bazy edukacyjnej I LO. im. A. Mickiewicza wraz z jej rozbudową, renowacją i zagospodarowaniem terenu wokół, w celu dostosowania do prowadzenia funkcji społecznych, zwłaszcza edukacyjnych i kulturalnych</p> <p>VI.4/2016: Rozbudowa Przedszkola nr 3 przy ulicy Wieniawskiego 1</p> <p>VI.5/2016: NGO go</p> <p>VI.6/2016: Przedszkole Nr 3 im. Marii Konopnickiej w Węgrowie – bez barier w szeroki świat</p> <p>VI.7/2016: Dawać szanse</p> <p>VI.8/2016: Klasy integracyjne szansą na lepszą integrację społeczną i rozwój młodzieży</p>	<p>zbyt mała funkcjonalność obszaru rewitalizacji pod względem spędzania wolnego czasu, rekreacji.</p> <p>niewystarczająca oferta spędzania wolnego czasu skierowana do osób dorosłych i starszej młodzieży.</p>	1 3

		VI.9/2016: „łącznik pokoleń” – cykl zajęć edukacyjno - kulturalnych dla dzieci, młodzieży oraz osób starszych z terenu powiatu węgrowskiego VI.10/2016: Rozwój prozdrowotnych postaw u mieszkańców miasta		
VII.	Poprawa stanu środowiska naturalnego obszaru rewitalizacji	VII.1/2016: Termomodernizacja budynków użyteczności publicznej VII.2/2016: Termomodernizacja i modernizacja części wspólnych budynków komunalnych znajdujących się w zasobie Miasta	brak atrakcyjności obszaru rewitalizacji jako miejsca do zamieszkania.	4
VIII	Poprawa jakości zamieszkania na obszarze rewitalizacji	VIII.1/2016: Budowa mieszkań komunalnych w Węgrowie ul. Szeroka 6A	brak atrakcyjności obszaru rewitalizacji jako miejsca do zamieszkania.	2 4

Źródło: Lokalny Program Rewitalizacji Miasta Węgrowa do roku 2020

2. PROJEKTY I CELE LPR – STAN REALIZACJI

Proces rewitalizacji prowadzony jest w Mieście Węgrów w miarę możliwości finansowych poszczególnych interesariuszy programu. W dużej mierze jest uzależniony od pozyskania funduszy zewnętrznych zarówno unijnych jak i krajowych. Mimo występujących w tej kwestii trudności, większość poszczególnych projektów jest prowadzonych, choć niektóre w nieco mniejszym zakresie, niż pierwotnie planowano.

Stan realizacji poszczególnych projektów na dzień 31 grudnia 2020 r. przedstawia poniższa tabela.

Tabela 2 Status realizacji projektów rewitalizacyjnych na koniec 2020 r.

Nr wiązki	Cele	Projekty wchodzące w skład przedsięwzięcia (wiązki)	Status
I.	4,5	I.1/2016: Udostępnienie przestrzeni Rynku Mariackiego w Węgrowie do prowadzenia różnych form aktywności społecznych z uwzględnieniem potrzeb osób niepełnosprawnych	ZREALIZOWANY
		I.2/2016: Przywrócenie funkcji społecznej ul. Narutowicza, Rzemieślniczej, skwerowi przed Domem Lipki i Rynkowi Mariackiemu	ZREALIZOWANY
		I.3/2016: Promocja Krainy Mistrza Twardowskiego	W REALIZACJI
		I.4/2016: Rozwój ekonomii społecznej na obszarze rewitalizacji Miasta Węgrowa	NIE JEST REALIZOWANY
II.	2,3,4,5	II.1/2016: Zagospodarowanie Parku im Armii Krajowej na potrzeby różnych form aktywności	OCZEKUJE NA FINANSOWANIE
III.	1,3,5	III.1/2016: Modernizacja budynku byłego klasztoru Księży Komunistów – Bartoszków przy ul. Kościelnej na potrzeby świetlicy socjoterapeutycznej	NIE JEST REALIZOWANY
		III.2/2016: Modernizacja siedziby ewangelickiego Domu Opieki „Sarepta” przez Parafię Ewangelicko-Augsburską pw. Świętej Trójcy	NIE JEST REALIZOWANY
		III.3/2016: Utworzenie Centrum Dialogu Kultur i Tolerancji Religijnej w pomieszczeniach dawnego klasztoru ojców Reformatów	W REALIZACJI
		III.4/2016: Utworzenie miejsc noclegowych na poddaszu dawnego klasztoru ojców Reformatów	W REALIZACJI
		III.5/2016: Adaptacja zabytkowych podziemi w celu utworzenia przestrzeni muzealnej w kościele i dawnym klasztorze oo. Reformatów	ZREALIZOWANY
		III.6/2016: Świetlica młodzieżowa	W REALIZACJI
		III.7/2016: Nasza tożsamość – współpraca sieciowa na rzecz promowania dziedzictwa kulturowego Miasta	ZREALIZOWANY CZĘŚCIOWO
IV.	1,2,3	IV.1/2016: Utworzenie Domu Dziennego Pobytu „Senior-Wigor”	ZREALIZOWANY
		IV.2/2016: Centrum Integracji Społecznej	NIE JEST REALIZOWANY
		IV.3/2016: Remont i modernizacja budynku przy ul. Mickiewicza 12. Dostosowanie budynku do prowadzenia działalności społecznej i medycznej. Zagospodarowanie terenu zielonego wokół budynku	ZREALIZOWANY
		IV.4/2016: Specjalistyczna placówka wsparcia dziennego: Klub Młodzieżowy MDM-Miejsce Dla Młodych	ZREALIZOWANY
		IV.5/2016: Punkt Poradnictwa Psychologicznego /Niepubliczna Poradnia Zdrowia Psychicznego PSYCHOSTREFA	W REALIZACJI
		IV.6/2016: Ogród przy MDM	ZREALIZOWANY
		IV.7/2016: Prowadzenie świetlicy spełniającej wymogi świetlicy socjoterapeutycznej	W REALIZACJI

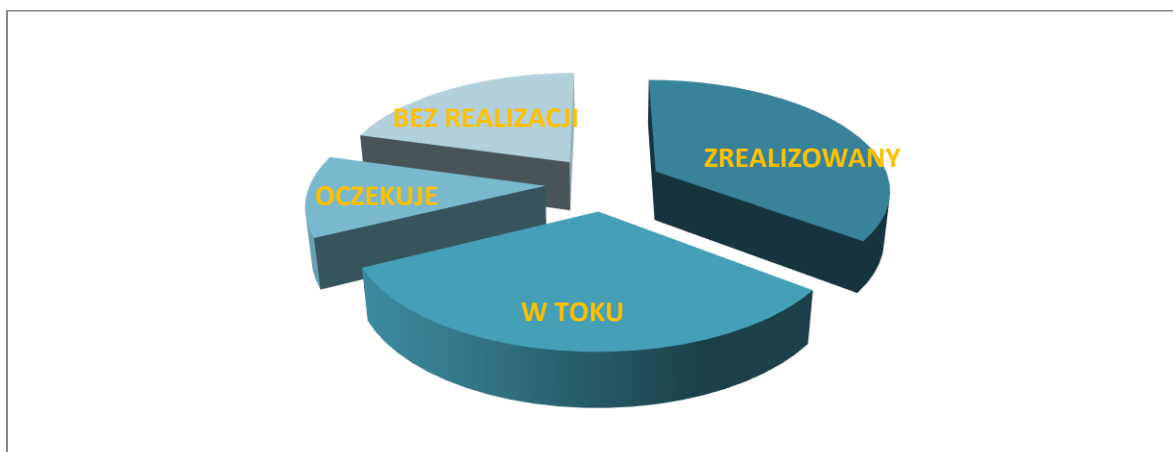
V.	1,5	V.1/2016: Adaptacja budynku Domu Rabina do pełnienia funkcji Muzeum Kultury Żydowskiej	NIE JEST REALIZOWANY
		V.2/2016: Zagospodarowanie dawnego browaru przyklasztornego do nowych funkcji usługowo - gastronomicznych	OCZEKUJE NA FINANSOWANIE
VI.	1,3	VI.1/2016: Rozbudowa zespołu boisk przy Szkole Podstawowej	W REALIZACJI
		VI.2/2016: Budowa sali gimnastycznej z zapleczem i basenem przy Gimnazjum ul. Szamoty 35	OCZEKUJE NA FINANSOWANIE
		VI.3/2016: Kompleksowa modernizacja bazy edukacyjnej I LO. im. A. Mickiewicza wraz z jej rozbudową, renowacją i zagospodarowaniem terenu wokół, w celu dostosowania do prowadzenia funkcji społecznych, zwłaszcza edukacyjnych i kulturalnych	ZREALIZOWANY CZĘŚCIOWO
		VI.4/2016: Rozbudowa Przedszkola nr 3 przy ulicy Wieniawskiego 1	NIE JEST REALIZOWANY
		VI.5/2016: NGO go	ZREALIZOWANY CZĘŚCIOWO
		VI.6/2016: Przedszkole Nr 3 im. Marii Konopnickiej w Węgrowie – bez barier w szeroki świat	NIE JEST REALIZOWANY
		VI.7/2016: Dawać szanse	W REALIZACJI
		VI.8/2016: Klasy integracyjne szansą na lepszą integrację społeczną i rozwój młodzieży	W REALIZACJI
		VI.9/2016: „łącznik pokoleń” – cykl zajęć edukacyjno - kulturalnych dla dzieci, młodzieży oraz osób starszych z terenu powiatu węgrowskiego	W REALIZACJI
		VI.10/2016: Rozwój prozdrowotnych postaw u mieszkańców miasta	ZREALIZOWANY
VII.	4	VII.1/2016: Termomodernizacja budynków użyteczności publicznej	ZREALIZOWANY
		VII.2/2016: Termomodernizacja i modernizacja części wspólnych budynków komunalnych znajdujących się w zasobie Miasta	W REALIZACJI
VIII.	2,4	VIII.1/2016: Budowa mieszkań komunalnych w Węgrowie ul. Szeroka 6A	OCZEKUJE NA FINANSOWANIE

Źródło: Opracowanie własne

łącznie w LPR zapisano 34 projekty rewitalizacyjne.

- Projektów zrealizowanych jest 12 (35,3%).
- Projektów w realizacji jest 11 (32,4%).
- Cztery projekty (11,7%) oczekują na finansowanie, mające wkrótce nastąpić.
- Siedem projektów (20,6%) nie jest realizowanych, głównie z powodów finansowych.

Rysunek 1. Stopień realizacji projektów rewitalizacyjnych

Źródło: Opracowanie własne

Zwraca uwagę wysoki stopień realizacji projektów. Projekty zrealizowane i w realizacji stanowią ponad 2/3 projektów rewitalizacyjnych, a po dodaniu tych, które wkrótce otrzymają finansowanie i zostaną rozpoczęte, będzie to 80%. Tylko 1/5 założonych projektów nie jest realizowana (nie jest pewne, czy otrzymają one finansowanie).

Realizacja wybranych projektów zostanie szerzej omówiona w dalszej części opracowania, przy okazji analizy działań skierowanych na niwelowanie problemów zdiagnozowanych na obszarze rewitalizacji.

Poniżej do każdego z celów LPR przyporządkowano te projekty, które nakierowane są na jego realizację i zostały już zakończone. Z zestawienia wynika, że każdy z celów jest obsługiwany przez projekty, które zostały już zakończone.

Cel pierwszy: Wyrównywanie szans na rynku pracy w obszarze rewitalizacji

realizują następujące zakończone już projekty:

- **III.5/2016:** Adaptacja zabytkowych podziemi w celu utworzenia przestrzeni muzealnej w kościele i dawnym klasztorze oo. Reformatów
- **III.7/2016:** Nasza tożsamość – współpraca sieciowa na rzecz promowania dziedzictwa kulturowego Miasta
- **IV.1/2016:** Utworzenie Domu Dziennego Pobytu „Senior-Wigor”
- **IV.3/2016:** Remont i modernizacja budynku przy ul. Mickiewicza 12. Dostosowanie budynku do prowadzenia działalności społecznej i medycznej. Zagospodarowanie terenu zielonego wokół budynku
- **IV.4/2016:** Specjalistyczna placówka wsparcia dziennego: Klub Młodzieżowy MDM-Miejsce Dla Młodych
- **IV.6/2016:** Ogród przy MDM
- **VI.1/2016:** Rozbudowa zespołu boisk przy Szkole Podstawowej
- **VI.7/2016:** Dawać szanse
- **VI.8/2016:** Klasy integracyjne szansą na lepszą integrację społeczną i rozwój młodzieży
- **VI.10/2016:** Rozwój prozdrowotnych postaw u mieszkańców miasta

Cel drugi: Tworzenie warunków komfortowego życia dla osób starszych i niepełnosprawnych

realizują następujące zakończone już projekty:

- **IV.1/2016:** Utworzenie Domu Dziennego Pobytu „Senior-Wigor”
- **IV.3/2016:** Remont i modernizacja budynku przy ul. Mickiewicza 12. Dostosowanie budynku do prowadzenia działalności społecznej i medycznej. Zagospodarowanie terenu zielonego wokół budynku
- **IV.4/2016:** Specjalistyczna placówka wsparcia dziennego: Klub Młodzieżowy MDM-Miejsce Dla Młodych
- **IV.6/2016:** Ogród przy MDM

Cel trzeci: Wielowymiarowa i wielopokoleniowa integracja mieszkańców obszaru rewitalizacji oraz lepsza identyfikacja mieszkańców z miejscem zamieszkania

realizują następujące zakończone już projekty:

- **III.5/2016:** Adaptacja zabytkowych podziemi w celu utworzenia przestrzeni muzealnej w kościele i dawnym klasztorze oo. Reformatów
- **III.7/2016:** Nasza tożsamość – współpraca sieciowa na rzecz promowania dziedzictwa kulturowego Miasta

- **IV.1/2016:** Utworzenie Domu Dziennego Pobytu „Senior-Wigor”
- **IV.3/2016:** Remont i modernizacja budynku przy ul. Mickiewicza 12. Dostosowanie budynku do prowadzenia działalności społecznej i medycznej. Zagospodarowanie terenu zielonego wokół budynku
- **IV.4/2016:** Specjalistyczna placówka wsparcia dziennego: Klub Młodzieżowy MDM-Miejsce Dla Młodych
- **IV.6/2016:** Ogród przy MDM
- **VI.1/2016:** Rozbudowa zespołu boisk przy Szkole Podstawowej
- **VI.7/2016:** Dawać szanse
- **VI.8/2016:** Klasy integracyjne szansą na lepszą integrację społeczną i rozwój młodzieży
- **VI.10/2016:** Rozwój prozdrowotnych postaw u mieszkańców miasta

Cel czwarty: Tworzenie warunków oraz zachęt do osiedlania się młodych szczególnie dla rodzin i osób młodych w obszarze rewitalizacji

realizują następujące zakończone już projekty:

- **I.1/2016:** Udostępnienie przestrzeni Rynku Mariackiego w Węgrowie do prowadzenia różnych form aktywności społecznych z uwzględnieniem potrzeb osób niepełnosprawnych
- **I.2/2016:** Przywrócenie funkcji społecznej ul. Narutowicza, Rzemieślniczej, skwerowi przed Domem Lipki i Rynkowi Mariackiemu
- **VII.1/2016:** Termomodernizacja budynków użyteczności publicznej

Cel piąty: Uatrakcyjnienie obszaru rewitalizacji dla mieszkańców i turystów oraz dostosowanie przestrzeni do różnych form aktywności

realizują następujące zakończone już projekty:

- **I.1/2016:** Udostępnienie przestrzeni Rynku Mariackiego w Węgrowie do prowadzenia różnych form aktywności społecznych z uwzględnieniem potrzeb osób niepełnosprawnych
- **I.2/2016:** Przywrócenie funkcji społecznej ul. Narutowicza, Rzemieślniczej, skwerowi przed Domem Lipki i Rynkowi Mariackiemu
- **III.5/2016:** Adaptacja zabytkowych podziemi w celu utworzenia przestrzeni muzealnej w kościele i dawnym klasztorze oo. Reformatów
- **III.7/2016:** Nasza tożsamość – współpraca sieciowa na rzecz promowania dziedzictwa kulturowego Miasta.

3. ZAAWANSOWANIE PROGRAMU REWITALIZACJI

Tabela 3 Opis zaawansowania projektów rewitalizacyjnych na koniec 2020 r.

Przedsięwzięcie: numer i nazwa	Cele LPR	Problemy do rozwiązania przez przedsiębiorstwa	Projekty wchodzące w skład przedsięwzięcia: tytuł, numer, status	Realizacja
I. Rynek Mariacki – przestrzeń przyciąga	4 5	Spadek liczby mieszkańców na obszarze rewitalizacji i wyludnianie się Rynku Mariackiego, Zbyt mała ilość zadbanych, atrakcyjnych przestrzeni wspólnych, ciągów spacerowych, niewystarczająca ilość obszarów zieleni zagospodarowanej, zbyt duży ruch lokalny przebiegający przez Rynek, brak kanalizacji w niektórych fragmentach obszaru rewitalizacji.	Udostępnienie przestrzeni Rynku Mariackiego w Węgrowie do prowadzenia różnych form aktywności społecznych z uwzględnieniem potrzeb osób niepełnosprawnych ^nr I.1/2016 ZREALIZOWANY	<p>Projekt ten (wraz z projektem nr I.2/2016: „Przywrócenie funkcji społecznej ul. Narutowicza, Rzemieślniczej, skwerowi przed Domem Lipki i Rynkowi Mariackiemu”) był kontynuacją i zwieńczeniem wcześniej podejmowanych prac na Rynku i w jego otoczeniu. Na projekt składało się kilka inwestycji i działań, których efektem jest ostateczne uporządkowanie Rynku wraz z obrzeżami i nadanie im nowych funkcji, a także uatrakcyjnienie obszaru rewitalizacji dla mieszkańców i turystów. Poniżej znajduje się opis działań podjętych w ramach projektu w latach 2017-2020.</p> <p>2017</p> <p>Zrealizowano inwestycję pn. „Rozbudowa ulic Gdańskiej, Rzemieślniczej, Piłsudskiego w mieście Węgrów”. Zadanie polegało na przebudowie skrzyżowania ul. St. Żeromskiego z ul. Rzemieślniczą i J. Piłsudskiego, przebudowie skrzyżowania ulic Rzemieślniczej, Gdańskiej i G. Narutowicza, przebudowie skrzyżowania ul. H. Wieniawskiego z ul. Gdańską, budowie skrzyżowania (typu rondo) ul. Zwycięstwa i Przemysłowej z ul. J. Piłsudskiego. Zakres najważniejszych prac:</p> <ul style="list-style-type: none"> • rozbiórka budynków łącznie z fundamentami kolidujących z rozbudową drogi, • wymiana nawierzchni wraz z likwidacją barier architektonicznych, • budowa chodników i zatok postojowych, zjazdów indywidualnych i publicznych, • montaż urządzeń bezpieczeństwa ruchu, • montaż małych form architektury wraz z zagospodarowaniem zieleni, • wycinka drzew, nowe nasadzenia, zagospodarowanie trawników, zabezpieczenie drzew, • budowa i przebudowa infrastruktury podziemnej. <p>Koszt inwestycji: 5 525 274,21 zł - 360 000,00 zł dotacja celowa Powiatu Węgrowskiego, - 5.165.274,21 zł wkład własny Miasta Węgrowa.</p> <p>2018</p> <p>Zrealizowano inwestycję „Rewitalizacja Rynku etap III”. Prace trwały od VI do XI 2018 roku i obejmowały:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wykonanie miejsc parkingowych wraz z drogami dojazdowymi do parkingu (powstało 26 nowych miejsc postojowych w tym miejsca dla niepełnosprawnych), • budowę chodników, • zagospodarowanie terenu przed „Domem Lipki”, • budowę infrastruktury podziemnej: sieci wodociągowej z przyłączami, systemu nawadniania terenu, kanalizacji sanitarnej i deszczowej, • budowę oświetlenia ulicznego, monitoringu miejskiego, instalację iluminacji,

			<ul style="list-style-type: none"> montaż małych form architektonicznych i zagospodarowanie zielenią. <p>Koszt inwestycji wyniósł 3 862 537,09 zł, inwestycję sfinansowano z budżetu Miasta Węgrowa.</p>
		<p>Przywrócenie funkcji społecznej ul. Narutowicza, Rzemieślniczej, skwerowi przed Domem Lipki i Rynekowi Mariackiemu</p> <p>^nr 1.2/2016 ZREALIZOWANY</p>	<p>Projekt ten (wraz z projektem nr 1.1/2016: „Udostępnienie przestrzeni Rynku Mariackiego w Węgrowie do prowadzenia różnych form aktywności społecznych z uwzględnieniem potrzeb osób niepełnosprawnych”) był kontynuacją i zwieńczeniem wcześniej podejmowanych prac na Rynku i w jego najbliższym otoczeniu. Efektem jest ostateczne uporządkowanie Rynku wraz z obrzeżami i nadanie im nowych funkcji, a także uatrakcyjnienie obszaru rewitalizacji dla mieszkańców i turystów.</p> <p>Prace rozpoczęły się w listopadzie 2019 roku a zakończone zostały w sierpniu 2020r. Zakres rzeczowy zadania obejmował:</p> <ul style="list-style-type: none"> budowę ulicy Narutowicza na długości 185,60m, odtworzenie dawnej nawierzchni z kamienia polnego, tzw. „kocich łbów” bezpośrednio przed Kościołem Ewangelickim na całej szerokości pasa drogowego (łącznie nawierzchnia z brukowca 322,17 m²), budowę chodników, budowę dwóch skrzyżowań z drogami publicznymi ul. Ewangelicką oraz ul. Rzemieślniczą – Gdańską, budowę infrastruktury podziemnej (kanalizacji deszczowej, oświetlenia ulicznego, iluminacja budynku Kościoła Ewangelickiego, monitoringu miejskiego; przebudowę sieci wodociągowej, sanitarnej i teletechnicznej kolidującej z inwestycją), montaż małych form architektury: tablicy informacyjnej, stojaków rowerowych, nowe nasadzenia drzew wraz z montażem krat żeliwnych pod drzewa projektowane i istniejące. <p>Całość inwestycji znajduje się w strefie konserwatorskiej. Zadanie było końcowym etapem prowadzonej od roku 2007 rewitalizacji Rynku Mariackiego.</p> <p>Koszt inwestycji: 2 745 594,46 zł brutto. Zadanie dofinansowane w ramach Funduszu Dróg Samorządowych w kwocie 1 780 382,00 zł. Pozostała kwota to środki własne Miasta Węgrowa.</p>
		<p>Promocja Krainy Mistrza Twardowskiego</p> <p>^nr 1.3/2016 W REALIZACJI</p>	<p>Projekt przewidywał wsparcie działalności Punktu Informacji Turystycznej w celu zwiększenia ruchu turystycznego i obrotów gospodarczych. Opierał się na legendzie o Panu Twardowskim, zakładał między innymi zakup strojów Mistrza Twardowskiego i Pani Twardowskiej, wydanie przewodnika multimedialnego do odsłuchania, zaprojektowanie materiałów promocyjnych np. torby z Twardowskim, zestawu pamiątek, itp.</p> <p>Projekt nie jest realizowany ściśle w pierwotnej formie, jednak Miasto intensywnie wykorzystuje legendę o Twardowskim na potrzeby promocji, podejmując wiele działań związanych z jego postacią.</p> <p>Został wyznaczony szlak turystyczny Mistrza Jana Twardowskiego oraz wydane materiały dotyczące przebiegu szlaku, które są systematycznie dodrukowywane i dystrybuowane. Postać Mistrza Twardowskiego jest obecna we wszystkich materiałach promocyjnych miasta. Zostały mu poświęcone odrębnie publikacje: autorstwa Jana Mielniczka- „O Mistrzu Twardowskim i Żółtej Damie – legendy Węgrowa i okolic” (2012) oraz „Węgrowskie Ślady Mistrza Twardowskiego” (2019).</p> <p>We współpracy z parafią udostępniana jest zwiedzającym w okresie letnim Bazylika Mniejsza z lustrem Twardowskiego. 24 czerwca 2017 roku na węgrowskim rynku odbyła się Artystyczna Przedszkoliada w Krainie Mistrza Twardowskiego, a 7 września 2019 r. Festiwal Mistrza Twardowskiego.</p>

			<p>Rozwój ekonomii społecznej na obszarze rewitalizacji Miasta Węgrowa</p> <p>^nr I.4/2016</p> <p>OBECNIE NIE JEST REALIZOWANY (ZAWIESZONY)</p>	<p>Z inicjatywy Centrum Pomocy Społecznej w 2017 r. została założona przez Miasto Węgrów oraz Starostwo Powiatowe Spółdzielnia Socjalna Węgrowianka. CPS wspierało jej funkcjonowanie poprzez nieodpłatne udostępnianie swoich zasobów technicznych, zlecenie prac remontowych oraz pomoc w pozyskaniu zleceń.</p> <p>Docelowo Spółdzielnia miała zostać wykorzystana głównie do obsługi infrastruktury po wdrożeniu dwóch zaplanowanych projektów:</p> <p>-nr II.1/2016: Zagospodarowanie Parku im Armii Krajowej na potrzeby różnych form aktywności oraz</p> <p>-nr V.2/2016: Zagospodarowanie dawnego browaru przyklasztornego do nowych funkcji usługowo-gastronomicznych.</p> <p>Z powodu nieprzyznania środków oba projekty nie zostały rozpoczęte. Z tego powodu już w roku 2018 Spółdzielnia Socjalna Węgrowianka z powodu małej liczby zleceń oraz trudności w konkurencji z firmami komercyjnymi przeżywała trudności i zagrożona była likwidacją. Została zlikwidowana w roku 2020.</p> <p>Według stanu informacji aktualnych w okresie przygotowywania niniejszego opracowania (maj 2021r.) wymienione wyżej projekty otrzymają finansowanie i w najbliższych latach będą realizowane. Dofinansowanie przewiduje Uchwała Zarządu Województwa Mazowieckiego z dnia 30 marca 2021r. Po zakończeniu projektów Spółdzielnia socjalna ponownie zostanie powołana, a jej głównym zadaniem będzie obsługa powstałej w ich wyniku infrastruktury.</p>
II. Zagospodarowanie Parku im. Armii Krajowej wraz z wprowadzeniem nowych aktywności lokalnych	2 3 4 5	Zbyt mało zieleni urządzonej, zbyt mało przestrzeni publicznej do prowadzenia różnych form aktywności społecznych, bezrobocie.	<p>Zagospodarowanie Parku im Armii Krajowej na potrzeby różnych form aktywności</p> <p>^nr II.1/2016</p> <p>OCZEKUJE NA FINANSOWANIE</p>	<p>Niniejszy projekt nr II.1/2016 „Zagospodarowanie Parku im Armii Krajowej na potrzeby różnych form aktywności” miał być realizowany razem z projektem nr V.2/2016: „Zagospodarowanie dawnego browaru przyklasztornego do nowych funkcji usługowo – gastronomicznych”.</p> <p>W 2017 r. złożony został wniosek o dofinansowanie projektu o wspólnej nazwie „Zagospodarowanie dawnego browaru przyklasztornego do nowych funkcji usługowo – gastronomicznych wraz z zagospodarowaniem Parku im. Armii Krajowej na potrzeby różnych form aktywności”. Wniosek został przygotowany w odpowiedzi na nabór ogłoszony w grudniu 2016 roku przez Mazowiecką Jednostkę Wdrażania Programów Unijnych (w ramach Działania 6.2 Rewitalizacja obszarów zmarginalizowanych – Typ projektów – Rozwój infrastruktury technicznej na obszarach rewitalizowanych w celu ich aktywizacji społecznej i gospodarczej w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Mazowieckiego 2014-2020).</p> <p>Wniosek przeszedł pozytywnie ocenę formalną i merytoryczną. Po opublikowaniu listy rankingowej (X 2017 r.) znajdował się na czwartej pozycji listy rezerwowej.</p> <p>Oczekując na decyzję o dofinansowaniu Miasto prowadziło w 2018 roku działania warunkujące podpisanie umowy o dofinansowanie: tj.</p> <ul style="list-style-type: none"> • w pierwszym kwartale 2018 roku przy udziale Oddziału Warszawskiego Stowarzyszenia Architektów Polskich przeprowadzony został konkurs architektoniczny na koncepcję architektoniczną budynków Browaru i Manufaktury w Węgrowie. • W wyniku konkursu zdobywca pierwszej nagrody (Inicjatywa projektowa Sp. z o.o. z Warszawy) otrzymał zlecenie opracowania dokumentacji projektowej będącej szczegółowym opracowaniem pracy konkursowej. Umowa wskazywała na uzyskanie pozwolenia na budowę w 2018 roku. • Uzyskano pozwolenie na budowę na remont konserwatorski, z przebudową, rozbudową i nadbudową budynków dawnego Browaru i Manufaktury.

				<p>W 2020 roku projekt znajdował się na pierwszym miejscu listy rezerwowej i Miasto monitowało Instytucję Zarządzającą w sprawie zwiększenia alokacji w konkursie. Jednakże zapotrzebowanie środków na niwelację skutków pandemii uniemożliwiło zwiększenia alokacji.</p> <p>Według stanu informacji aktualnych w okresie przygotowywania niniejszego opracowania (maj 2021r.) projekt otrzyma finansowanie i w najbliższych latach będzie realizowany. Dofinansowanie przewiduje Uchwała Zarządu Województwa Mazowieckiego z dnia 30 marca 2021r. Miasto Węgrów jest formalnie gotowe na podpisanie umowy o dofinansowanie.</p>
<p>III. Wykorzystanie zabytkowego potencjału kulturowego obszaru rewitalizacji Węgrowa w celu aktywizacji społecznej i ożywienia gospodarczego</p>	<p>1 3 5</p>	<p>Niewykorzystany potencjał kulturowy OR, niewykorzystany potencjał zabytkowych budowli i pomieszczeń w budynkach parafialnych. niewystarczająca oferta spędzania wolnego czasu osób dorosłych i młodzieży.</p>	<p>Modernizacja budynku byłego klasztoru Księży Komunistów – Bartoszków przy ul. Kościelnej na potrzeby świetlicy socjoterapeutycznej ^nr III.1/2016 OBECNIE NIE JEST REALIZOWANY</p>	<p>Za projekt pierwotnie odpowiedzialna była Parafia Rzymskokatolicka p.w. Wniebowzięcia N.M.P w Węgrowie. Finalnie wnioskodawcą projektu (zgłoszonego do naboru w ramach Działania 6.2 Rewitalizacja obszarów zmarginalizowanych) jest Caritas Diecezji Drohiczyńskiej, które otrzymało prawo dysponowania nieruchomością.</p> <p>Na opublikowanej przez Zarząd Województwa w dniu 20.10.2017 roku liście projektów pozytywnie ocenionych w konkursie, projekt „Modernizacja budynku byłego klasztoru Księży Komunistów – Bartoszków w Węgrowie na cele społeczne” znajdował się na 21 pozycji listy rezerwowej. W roku 2019 znajdował się na 19 pozycji listy rezerwowej.</p> <p>Projekt nie jest realizowany z uwagi na brak dofinansowania.</p>
			<p>Modernizacja siedziby ewangelickiego Domu Opieki „Sarepta” przez Parafię Ewangelicko-Augsburską pw. Świętej Trójcy ^nr III.2/2016 OBECNIE NIE JEST REALIZOWANY</p>	<p>W parafialnym budynku przy ul. Narutowicza 20 prowadzony był dom opieki. Z uwagi na zły stan techniczny budynku działalność domu opieki została zawieszona. Projekt zakłada remont i przywrócenie poprzedniej działalności opieki nad osobami starszymi.</p> <p>Parafia Ewangelicko - Augsburska podejmuje działania zmierzające do pozyskania środków na modernizację. Jednocześnie aktualizuje inwentaryzację budynku.</p>
			<p>Utworzenie Centrum Dialogu Kultur i Tolerancji Religijnej w pomieszczeniach dawnego klasztoru ojców Reformatów w Węgrowie ^nr III.3/2016 W REALIZACJI</p>	<p>Projekt jest realizowany przez Parafię Rzymskokatolicką św. Piotra z Alkantary i św. Antoniego z Padwy. Parafia otrzymała dofinansowanie w ramach Programu Współpracy Transgranicznej Polska-Białoruś-Ukraina 2014-2020.. Tytuł projektu będącego przedmiotem wniosku o dofinansowanie brzmi: „Bliźniacze klasztory: Węgrów i Rawa Ruska – wykorzystanie potencjału dziedzictwa historycznego zakonu Reformatów dla rozwoju turystyki i życia społeczno – kulturalnego w Polsce i Ukrainie”. W maju 2018 roku została podpisana umowa o dofinansowanie. Realizacja projektu rozpoczęła się 1 sierpnia 2019 roku i przewidziana jest na 24 miesiące (do 31 lipca 2021 r.).</p> <p>Całkowita wartość projektu wynosi 2 638 872,62 Euro, co stanowi 11 162 431,18 PLN (1 Euro = 4,23PLN). Realizacja projektu w Węgrowie wynosi 1 802 825,77 Euro (7 625 953,01 PLN), dofinansowanie 1 622 543,20 Euro (6 863 357,74 PLN), wkład własny Parafii 180 282,57 Euro (762 595,27 PLN).</p> <p>Koszty niekwalifikowane, będące dodatkowym wkładem własnym Parafii, wynoszą 720 000,00 zł.</p>

			<p>Projekt został dofinansowany także ze środków Narodowego Instytutu Wolności – Centrum Rozwoju Społeczeństwa Obywatelskiego w ramach Programu Rozwoju Organizacji Obywatelskich na lata 2018-2030, Priorytet 1b – dotacje na wkład własny – Edycja 2019 r., kwotą 500 000,00 zł.</p>
	<p>Utworzenie miejsc noclegowych na poddaszu dawnego klasztoru ojców Reformatów w Węgrowie</p> <p>^nr III.4/2016</p> <p>W REALIZACJI</p>		<p>Parafia Rzymskokatolicka św. Piotra z Alkantary i św. Antoniego z Padwy deklaruje, że w ramach projektu nr III.3/2016 (Utworzenie Centrum Dialogu kultur i Tolerancji) zrealizowany zostanie także projekt niniejszy projekt.</p>
	<p>Adaptacja zabytkowych podziemi w celu utworzenia przestrzeni muzealnej w kościele i dawnym klasztorze ojców Reformatów w Węgrowie</p> <p>^nr III.5/2016</p> <p>ZREALIZOWANY-DZIAŁAJĄCY</p>		<p>Projekt został zrealizowany przez Parafię Rzymskokatolicką św. Piotra z Alkantary i św. Antoniego z Padwy.</p> <p>Prace adaptacyjne zostały przeprowadzone w 2018 roku. Polegały one na przystosowaniu podziemi do utworzenia w nich ekspozycji muzealnej „Węgrów – miasto wielu kultur”. 28 marca 2019 roku ekspozycja muzealna została otwarta dla zwiedzających.</p> <p>Całkowity koszt realizacji zadania wyniósł 380 193,13 zł, z czego 359 130,43 zł pochodzi ze środków Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego z Funduszu Promocji Kultury. Pozostała kwota w wysokości 21 062,70 pochodzi ze środków własnych Parafii.</p> <p>Funkcjonowanie ekspozycji muzealnej w 2019 i 2020 roku było możliwe dzięki wsparciu finansowym Starostwa Powiatowego w Węgrowie oraz Urzędu Miasta Węgrowa. Partnerem ekspozycji jest również Totalizator Sportowy.</p>
	<p>Świetlica młodzieżowa</p> <p>^nr III.6/2016</p> <p>W REALIZACJI</p>		<p>Projekt jest realizowany przez Parafię Rzymskokatolicką św. Piotra z Alkantary i św. Antoniego z Padwy. Parafia prowadzi świetlicę dla dzieci i młodzieży. Jest ona otwarta w każdą sobotę.</p> <p>Planuje się przystosowanie części podziemi na potrzeby świetlicy. po zrealizowaniu projektu nr III.3/2016 „Utworzenie Centrum Dialogu Kultur i Tolerancji Religijnej w pomieszczeniach dawnego klasztoru ojców Reformatów” zakres działania świetlicy zostanie rozszerzony.</p>
	<p>Nasza tożsamość – współpraca sieciowa na rzecz promowania dziedzictwa kulturowego Miasta</p> <p>^III.7/2016</p> <p>ZREALIZOWANY CZĘŚCIOWO</p>		<p>Zgodnie z fiszka projektową ujętą w programie rewitalizacji projekt polega na utworzeniu oferty edukacyjno-kulturalnej w celu aktywizacji społeczności lokalnych i organizacji pozarządowych, a w szczególności: opracowanie programu merytorycznego szlaku dziedzictwa kulturowego w oparciu o główne zabytki obszaru rewitalizacji, opracowanie wspólnej koncepcji wizualizacji szlaku i materiałów promocyjnych, oznakowanie szlaku, utworzenie strony internetowej szlaku wraz z aplikacją mobilną, wydruk ulotek informacyjnych.</p> <p>Na terenie Węgrowa znajdują się wyznaczone szlaki turystyczne prezentujące dziedzictwo kulturowe miasta w oparciu o główne zabytki. Opracowane zostały również materiały informacyjno-promocyjne dotyczące wyznaczonych szlaków. Istnieje aplikacja mobilna, która zawiera wyznaczone szlaki, natomiast na stronach miasta są zawarte informacje na ten temat, jest również dedykowana strona poświęcona bitwie pod Węgrowem, www.bitwapodwegrowem.pl Miasto współfinansuje udostępnianie ekspozycji muzealnej w podziemiach klasztoru, co roku również są podpisywane</p>

				<p>porozumienia z parafiami o udostępnianiu obiektów zabytkowych (kościół Bazylika Mniejsza oraz Kościół ewangelicki) dla turystów.</p> <p>W Miejskiej Bibliotece Publicznej funkcjonuje Punkt Informacji Turystycznej.</p>
IV Poprawa spójności społecznej przez aktywizację mieszkańców obszaru rewitalizacji miasta Węgrowa	1 2 3	<p>Konieczność tworzenia przyjaznych warunków osobom starszym,</p> <p>zbyt mała funkcjonalność obszaru rewitalizacji pod względem spędzania wolnego czasu.</p>	<p>Utworzenie Domu Dziennego Pobytu „Senior-Wigor”</p> <p>^nr IV.1/2016</p> <p>ZREALIZOWANY</p> <p>DZIAŁAJĄCY</p>	<p>Inicjatorem projektu było Centrum Pomocy Społecznej. W grudniu 2018 roku zapadła decyzja o przeznaczeniu na potrzeby DDP budynku przy ulicy Żeromskiego 4a. W 2019 roku, dzięki pozyskanym funduszom zewnętrznym (unijnym i krajowym), urealniły się plany remontowe. Budynek został zaadoptowany do nowych funkcji, zakupiono wyposażenie, a także zadbano o otoczenie (zadanie „Utworzenie terenów zielonych przy Domu Dziennego Pobytu w Węgrowie”: wykonanie altany wypoczynkowej, montaż ławek, koszy, ogrodzenia panelowego z furtką, nawodnienia terenu ze sterowaniem automatycznym, pielęgnacja krzewów, wykonanie trawników i nowych nasadzeń).</p> <p>Prace były możliwe dzięki pozyskaniu środków z różnych źródeł: unijnych (dot. termomodernizacji), rządowych w ramach programu Senior+, krajowych (budżetu Województwa Mazowieckiego) i własnych Miasta Węgrowa.</p> <p>W 2019 r przeprowadzono konkurs na stanowisko kierownika DDP (zatrudnienie od stycznia 2020). Uruchomienie placówki nastąpiło w styczniu 2020r. Dom Dziennego Pobytu Senior Plus funkcjonuje w strukturze Centrum Pomocy Społecznej. Działa od poniedziałku do piątku w godzinach od 8.00 – 16.00. dysponuje 30 miejscami. Przyjmowane są osoby na podstawie środowiskowego wywiadu rodzinnego przeprowadzanego przez pracownika socjalnego CPS i wydanej decyzji administracyjnej. Muszą one spełniać łącznie poniższe warunki:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wiek 60+, • zamieszkanie na terenie miasta Węgrów, • osoba nieaktywna zawodowo, • brak przeciwwskazań lekarskich do uczestniczenia w proponowanych zajęciach, • samodzielność w zakresie podstawowych czynności (higieniczna, posiłki). <p>Dzienny Dom „Senior+” zapewnia uczestnikom następujące usługi: socjalne (w tym jeden gorący posiłek), edukacyjne, kulturalno-oświatowe, sportowo-rekreacyjne, aktywności ruchowej lub kinezyterapii, aktywizujące społecznie, terapii zajęciowej.</p> <p>W 2020 roku na zapewnienie funkcjonowania Dziennego Domu Senior + uzyskano kwotę wsparcia z Programu Senior+ w wysokości 90.056,17 zł. Ze względu na sytuację związaną z COVID 19 zwrócono dotację w kwocie 33.450,00 zł.</p>
			<p>Centrum Integracji Społecznej</p> <p>^nr IV.2/2016</p> <p>OBECNIE NIE JEST REALIZOWANY</p>	<p>Utworzenie Centrum Integracji Społecznej uzależnione jest od pozyskania lokalu. Po znalezienia odpowiedniego miejsca będzie można pozyskać środki na utworzenie CIS z Mazowieckiego Centrum Polityki Społecznej.</p>

<p>Remont i modernizacja budynku przy ul. Mickiewicza 12. Dostosowanie budynku do prowadzenia działalności społecznej i medycznej. Zagospodarowanie terenu zielonego wokół budynku</p> <p>^nr IV.3/2016 ZREALIZOWANY</p>	<p>Fundacja By The Way w 2017 roku wykonała remont pomieszczenia w piwnicy o powierzchni około 50 m² w ramach Ogólnopolskiego Konkursu Grantowego Równać Szanse 2017 (dotacja w wysokości 40 000 zł).</p> <p>Remont lokalu na pierwszym piętrze został sfinansowany z własnych środków Fundacji, celem przeniesienia tam Psychologicznego Punktu Konsultacyjnego.</p> <p>Pomieszczenia na parterze dostosowane zostały do działalności Placówki Wsparcia Dziennego - Klub Młodzieżowy MDM - Miejsce Dla Młodych.</p>
<p>Specjalistyczna placówka wsparcia dziennego – Klub Młodzieżowy MDM</p> <p>^nr IV.4/2016 ZREALIZOWANY</p>	<p>W lipcu 2017 Fundacja By The Way otworzyła w pomieszczeniach w budynku przy ulicy Mickiewicza 12 Placówkę Wsparcia Dziennego - Klub Młodzieżowy MDM - Miejsce Dla Młodych. Została wpisana do rejestru placówek prowadzonych przez Burmistrza Miasta Węgrowa. Jej funkcjonowanie pokrywane jest z budżetu miasta. Od marca 2020 działania w placówce realizowane były ze względu na obostrzenia związane z epidemią COVID-19 w formie zdalnej. Realizację projektu zakończono 30.11.2020, a z dniem 31.12.2020 zawieszono zostały działania Placówki.</p>
<p>Punkt Poradnictwa Psychologicznego /Niepubliczna Poradnia Zdrowia Psychicznego PSYCHOSTREFA</p> <p>^nr IV.5/2016 DZIAŁAJĄCY</p>	<p>Punkt Poradnictwa Psychologicznego/Niepubliczna Poradnia Zdrowia Psychicznego PSYCHOSTREFA prowadzony jest przez Fundację By The Way w budynku przy ulicy Mickiewicza 12. Wydzielono tu trzy gabinety, toaletę oraz pomieszczenie socjalne. Od 01.07.2018 Fundacja realizuje działania w Klubie ze środków pozyskanych w konkursie ogłoszonym przez Zarząd Województwa Mazowieckiego (MCPS). Uzyskano dotację na okres 3 lat w kwocie 133 230,40 zł. W roku 2020 rozszerzono działania w Punkcie Konsultacyjnym PSYCHOSTREFA poprzez prowadzenie bezpłatnych konsultacji psychologicznych i diagnostycznych oraz odpłatnych konsultacji psychiatrycznych oraz psychoterapii indywidualnej par oraz rodzin.</p> <p>W roku 2020 średnio w miesiącu odbywało się około 150 konsultacji. Zespół specjalistów tworzą:</p> <ul style="list-style-type: none"> -3 psychoterapeuci z dyplomem ukończenia specjalizacji w zakresie psychoterapii, -1 psychoterapeuta w trakcie szkolenia, -lekarz psychiatra. <p>Od marca 2020 uruchomiono specjalny dyżur telefoniczny dla osób doświadczających kryzysów psychicznych w związku z pandemią COVID-19. W związku z konsekwencjami, jakie dla zdrowia psychicznego młodzieży przyniosło zamknięcie szkół, Fundacja skupiła się na prowadzeniu w punkcie poradni psychologicznej dla dzieci i młodzieży.</p>
<p>Ogród przy MDM</p> <p>^nr IV.6/2016 ZREALIZOWANY</p>	<p>W roku 2018 fundacja By The Way przy udziale młodzieży zagospodarowała teren zieleni przy budynku przy ul. Mickiewicza 12. Zostały wykonane nasadzenia oraz wyposażenie ogrodu (stół, miejsce do wspólnego grillowania i wypoczynku - pufy, hamaki). Została również zakupiona altana ogrodowa. Środki pozyskano w ramach Ogólnopolskiego Konkursu Grantowego Równać Szanse 2017 (kwota 40 000 zł).</p> <p>W 2019 i 2020 r. podejmowano na bieżąco drobne prace porządkowe.</p>

			<p>Prowadzenie świetlicy spełniającej wymogi świetlicy socjoterapeutycznej</p> <p>^nr IV.7/2016</p> <p>DZIAŁAJĄCY</p>	<p>Projekt jest realizowany przez Caritas Diecezji Drohiczyńskiej Oddział w Węgrowie. Świetlica działa od 2015 roku i jest finansowana ze środków własnych oraz samodzielnie pozyskiwanych przez CDD.</p>
V. Przywrócenie funkcji społ. istniejącym obiektom w celu wzmocnienia funkcji centrotwórczej obszaru rewit.	1 5	Niewykorzystanie potencjału turystycznego dla ożywienia gospodarczego OR i wzrostu dochodów jego mieszkańców.	<p>Adaptacja budynku Domu Rabina do pełnienia funkcji Muzeum Kultury Żydowskiej</p> <p>^nr V.1/2016</p> <p>OBECNIE NIE JEST REALIZOWANY</p>	<p>Dom Rabina jest jednym z nielicznych zachowanych w pełni budynków drewnianych będących materialną pamiątką kultury żydowskiej miasta. Projekt zakłada pełne odtworzenie oryginalnej formy drewnianego domu mieszczańskiego z jego wszystkimi detalami architektonicznymi, renowację wnętrza z ich wykończeniem materiałowym, z jednoczesnym dostosowaniem ich do wprowadzenia ekspozycji wystawowej związanej z kulturą licznej przed wojną grupy mieszkańców miasta.</p>
			<p>Zagospodarowanie dawnego browaru przyklasztorowego do nowych funkcji usługowo - gastronomicznych</p> <p>^nr V.2/2016</p> <p>OCZEKUJE NA FINANSOWANIE</p>	<p>Niniejszy projekt nr V.2/2016: „Zagospodarowanie dawnego browaru przyklasztorowego do nowych funkcji usługowo – gastronomicznych” miał być realizowany razem z projektem nr II.1/2016 „Zagospodarowanie Parku im Armii Krajowej na potrzeby różnych form aktywności”.</p> <p>W 2017 r. złożony został wniosek o dofinansowanie projektu o wspólnej nazwie „Zagospodarowanie dawnego browaru przyklasztorowego do nowych funkcji usługowo – gastronomicznych wraz z zagospodarowaniem Parku im. Armii Krajowej na potrzeby różnych form aktywności”. Wniosek został przygotowany w odpowiedzi na nabór ogłoszony w grudniu 2016 roku przez Mazowiecką Jednostkę Wdrażania Programów Unijnych (w ramach Działania 6.2 Rewitalizacja obszarów zmarginalizowanych – Typ projektów – Rozwój infrastruktury technicznej na obszarach rewitalizowanych w celu ich aktywizacji społecznej i gospodarczej w ramach RPO Województwa Mazowieckiego 2014-2020).</p> <p>Wniosek przeszedł pozytywnie ocenę formalną i merytoryczną. Po opublikowaniu pierwszej listy rankingowej w październiku 2017 roku znajdował się na 4 pozycji listy rezerwowej.</p> <p>Oczekując na decyzję o dofinansowaniu Miasto prowadziło w 2018 roku działania warunkujące podpisanie umowy o dofinansowanie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • W I kwartale 2018 roku przy udziale Oddziału Warszawskiego Stowarzyszenia Architektów Polskich przeprowadzony został konkurs architektoniczny na koncepcję architektoniczną budynków Browaru i Manufaktury w Węgrowie. • W wyniku konkursu zdobywca pierwszej nagrody (Inicjatywa projektowa Sp. z o.o. z Warszawy) otrzymał zlecenie opracowania dokumentacji projektowej będącej szczegółowym opracowaniem pracy konkursowej. Umowa wskazywała na uzyskanie pozwolenia na budowę w 2018 roku. • Uzyskano pozwolenie na budowę na Remont konserwatorski, z przebudową, rozbudową i nadbudową budynków dawnego Browaru i Manufaktury

				<p>W 2020 roku projekt znajdował się na pierwszym miejscu listy rezerwowej i Miasto monitowało Instytucję Zarządzającą w sprawie zwiększenia alokacji w konkursie. Jednakże zapotrzebowanie środków na niwelację skutków pandemii uniemożliwiło zwiększenia alokacji.</p> <p>Według stanu informacji aktualnych w okresie przygotowywania niniejszego opracowania (maj 2021r.) projekt otrzyma finansowanie i w najbliższych latach będzie realizowany. Zarząd Województwa Mazowieckiego podjął w tej sprawie uchwałę (30 marca 2021r). Miasto Węgrów jest formalnie gotowe na podpisanie umowy o dofinansowanie.</p>
VI. Wzmocnienie kapitału społecznego w celu poprawy aktywności zawodowej mieszkańców obszaru rewitalizacji	1 3	Zbyt mała funkcjonalność OR pod względem spędzania wolnego czasu, rekreacji, niewystarczająca oferta spędzania wolnego czasu skierowana do osób dorosłych i starszej młodzieży,	<p>Rozbudowa zespołu boisk przy Szkole Podstawowej ^nr VI.1/2016 W REALIZACJI</p>	<p>W momencie uchwalenia LPR funkcjonowały w Polsce gimnazja, które potem zostały zlikwidowane. W wyniku reformy w Węgrowie zamiast jednej, jak poprzednio, są obecnie dwie szkoły podstawowe. W związku z tym w ramach niniejszego projektu zrealizowano następujące zadania:</p> <p>„Budowa placu sportowo - rekreacyjnego przy S.P. nr 1 im. Jana Dobrogosta Krasińskiego w Węgrowie”</p> <p>Dzięki budowie placu zabaw dzieci oraz młodzież uzyskały dostęp do nowoczesnych i bezpiecznych konstrukcji znajdujących się na placu, z których można korzystać w wieloraki sposób, co pozytywnie wpłynie na rozwój sprawności fizycznej dzieci. Całkowita wartość zadania 309 797,40 zł. Uzyskane dofinansowanie 95 250 zł ze środków Woj. Maz. w ramach programu „Mazowieckiego Instrumentu Wsparcia Infrastruktury Sportowej Mazowsze 2019”.</p> <p>„Budowa placu sportowo-rekreacyjnego przy Szkole Podstawowej Nr 2 im. Jana Pawła II w Węgrowie”</p> <p>Projekt zakładał aranżację przestrzenną części działki w sąsiedztwie sali gimnastycznej z podziałem na strefę sportu i strefę rekreacji. Utworzone strefy składają się z pojedynczych zestawów wielofunkcyjnych i urządzeń wykonanych z drewna, bali drewnianych uzupełnionych strukturami przestrzennymi z lin oraz z metalu i tworzywa. Dobór urządzeń umożliwia wspinanie, balansowanie, skakanie, siedzenie, zwisanie, zabawę na kilku poziomach wysokości oraz zabawy zręcznościowe. Konfiguracja elementów umieszczonych na placu zabaw sprawia, że urządzenia dają dużą swobodę i możliwości w użytkowaniu przez dzieci z młodszych i ze starszych klas szkoły podstawowej. Plac stanowi atrakcyjny element zajęć organizowanych przez nauczycieli Szkoły Podstawowej Nr 2 im. Jana Pawła II w Węgrowie. Jest miejscem ogólnodostępnym, sprzyjającym integracji lokalnej społeczności.</p> <p>Koszt realizacji zadania: 240 550 zł. Uzyskano dofinansowanie ze środków Samorządu Województwa Mazowieckiego w ramach „Mazowieckiego Instrumentu Wsparcia Infrastruktury Sportowej MAZOWSZE 2020” - 100 000 zł</p>
			<p>Budowa sali gimnastycznej z zapleczem i basenem przy Gimn. przy ul. Szamoty 35 ^nr VI.2/2016 OCZEKUJE NA FINANSOWANIE</p>	<p>W 2020 roku Miasto Węgrów złożyło wnioski w ramach Rządowego Funduszu Inwestycji Lokalnych (RFIL) - Fundusz przeciwdziałania COVID-19 dla jednostek samorządu terytorialnego. W pierwszym naborze we wrześniu 2020 r. wniosek nie uzyskał dofinansowania. W drugim naborze w grudniu 2020 roku ponownie został przedstawiony do dofinansowania jako: „Budowa hali sportowej wraz z zapleczem i widownią przy Szkole Podstawowej nr 1 w Węgrowie”.</p>
			<p>Kompleksowa modernizacja bazy edukacyjnej I LO. Im. A. Mickiewicza w Węgrowie wraz z jej rozbudową, renowacją i zagospodarowaniem terenu</p>	<p>W pełnym wymiarze projekt nie jest realizowany ze względu na brak środków finansowych, natomiast w 2019 roku zrealizowano zadanie pn. Budowa placu sportowo – rekreacyjnego z siłownią plenerową przy ul. Mickiewicza 3 w Węgrowie w ramach Mazowieckiego Instrumentu wsparcia Infrastruktury sportowej Mazowsze 2018.</p> <p>Całkowita wartość inwestycji wynosi 196 786,42 zł.</p>

<p>wokół, w celu dostosowania do prowadzenia funkcji społ., zwłaszcza edukac. i kultur.</p> <p>^nr VI.3/2016</p> <p>ZREALIZOWANY CZĘŚCIOWO</p>	<p>Kwota dofinansowania z Zarządu Województwa Mazowieckiego to 147 588 zł.</p>
<p>Rozbudowa Przedszkola nr 3 przy ulicy Wieniawskiego 1</p> <p>^nr VI.4/2016</p> <p>OBECNIE NIE JEST REALIZOWANY</p>	<p>Projekt przewiduje rozbudowę istniejącego przedszkola w celu utworzenia dodatkowych oddziałów przedszkolnych, w tym przystosowanych dla dzieci poniżej 3 roku życia. Celem projektu jest zwiększenie dostępności mieszkańców obszaru rewitalizacji do usług opieki nad małymi dziećmi.</p>
<p>NGO go</p> <p>^nr VI.5/2016</p> <p>ZREALIZOWANY CZĘŚCIOWO</p>	<p>Wstępnie planowano przeznaczenie budynku przy ul. Żeromskiego 4a na centrum dla III sektora (siedziba stowarzyszeń, wsparcie doradcze stowarzyszeń, promocja sektora ngo). Ostatecznie w tym miejscu powstał Dom Dziennego Pobytu, inny, niezwykle ważny projekt zaplanowany w LPR (nr</p> <p>Organizacje pozarządowe używają zaś inny budynek, który przekazało im miasto. Znajduje się on poza obszarze rewitalizacji, ale efekty wsparcia organizacji i ich działania dotyczą także obszaru rewitalizacji.</p>
<p>Przedszkole Nr 3 im. Marii Konopnickiej w Węgrowie – bez barier w szeroki świat</p> <p>^nr VI.6/2016</p> <p>OBECNIE NIE JEST REALIZOWANY</p>	<p>Projekt zakłada między innymi budowę sali Integracji Sensorycznej, w której będzie realizowany cykl zajęć ogólnorozwojowych i specjalistycznych. Będą oferowane następujące typy zajęć: korekcyjno-kompensacyjne, ogólnorozwojowe integracyjne, muzyczno-taneczne integracyjne, plastyczne integracyjne oraz rytmika integracyjna, a także zajęcia o specjalnym programie dla dzieci niepełnosprawnych: zajęcia rewalidacyjne i rehabilitacyjne. Projekt ma zatem wymiar integracyjny dzieci niepełnosprawnych i pełnosprawnych poprzez realizację wspólnych zajęć.</p>
<p>Dawać szanse</p> <p>^nr VI.7/2016</p> <p>W REALIZACJI</p>	<p>Projekt jest odpowiedzią na niewystarczający poziom kompetencji kluczowych u uczniów, co ogranicza w przyszłości ich konkurencyjność na rynku pracy.</p> <p>Umowa z Zarządem Województwa Mazowieckiego o dofinansowanie projektu pn. „Kompleksowy program rozwoju szkół w mieście Węgrów” została podpisana 28.09.2018 r, a rzeczowa realizacja projektu rozpoczęła się w roku 2019.</p> <p>Realizowane były następujące zadania:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. wyposażenie pracowni w szkołach, 2. zajęcia dydaktyczno – wyrównawcze dla uczniów, 3. indywidualizacja pracy z uczniem, 4. zajęcia dodatkowe (warsztaty) z zakresu kompetencji kluczowych dla uczniów, 5. wsparcie dla nauczycieli (kursy, studia podyplomowe).

	<p>W ramach projektu uczniowie szkół podstawowych (i ostatni rocznik gimnazjum) brali udział w zajęciach dodatkowych organizowanych poza lekcjami, takimi jak:</p> <ul style="list-style-type: none"> -zajęcia dydaktyczno-wyrównawcze z zakresu umiejętności przyrodniczych, matematycznych i językowych, -zajęcia rozwijające uzdolnienia i zainteresowania, w obszarze kompetencji kluczowych: matematyczne przyrodnicze, językowe, ICT -uczniowie ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi brali udział w zajęciach logopedycznych, korekcyjno-kompensacyjnych, socjoterapeutycznych, terapii integracji sensorycznej. <p>Nauczyciele obu szkół uczestniczyli w kursach i studiach podyplomowych.</p> <p>Pracownie szkolne zostały wyposażone w nowe pomoce dydaktyczne i narzędzia TIK. Wartość doposażenia szkół w sprzęt ICT, oprogramowanie, pomoce dydaktyczne do prowadzenia zajęć oraz materiały szybko zużywalne to kwota 314 876,79 zł.</p> <p>W 2020 roku ze względu na sytuację pandemiczną zajęcia dla uczniów prowadzone były z przerwami. Z powodu wymagań stawianych przez Mazowiecką Jednostkę Wdrażania Programów Unijnych zajęcia mogły być prowadzone tylko w formie stacjonarnej. W związku z tym pierwotny termin realizacji projektu przewidywany na 30 czerwca 2020 r. został przesunięty do końca roku 2020.</p> <p>Okres realizacji projektu 02.01.2019 – 31.12.2020.</p> <p>Wartość projektu ogółem 813 162,50 zł</p> <p>Wartość wydatków kwalifikowanych 813 162,50 zł</p> <p>Wartość dofinansowania ze środków Unii Europejskiej i budżetu państwa 769 145,79 zł (94.59% wydatków kwalifikowalnych)</p> <p>Wkład własny Miasta (rzeczowy) 43 955,17 zł</p> <p>Projekt dofinansowany przez Unię Europejską w ramach działania 10.1 Kształcenie i rozwój dzieci i młodzieży Poddziałanie 10.1.1 Edukacja ogólna (w tym w szkołach zawodowych) Oś Priorytetowa X Edukacja dla rozwoju regionu Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Mazowieckiego na lata 2014-2020.</p>
<p>Klasy integracyjne szansą na lepszą integrację społeczną i rozwój młodzieży</p> <p>^nr VI.8/2016</p> <p>W REALIZACJI</p>	<p>Klasy integracyjne są prowadzone w Szkole Podstawowej nr 2 im. Jana Pawła II:</p> <p>2020- 6 klas</p> <p>2019 - 5 klas</p> <p>2018 - 4 klasy</p> <p>2017 - 3 klasy</p>
<p>„Łącznik pokoleń” – cykl zajęć edukacyjno – kulturalnych dla dzieci, młodzieży oraz osób starszych z terenu powiatu węgrowskiego</p>	<p>Liceum Ogólnokształcące im. Adama Mickiewicza wzięło udział w projekcie „Szkoły z Duchem Czasu” wsparcie rozwoju edukacji szkół powiatu węgrowskiego. Był on współfinansowany przez Unię Europejską w ramach RPO Województwa Mazowieckiego 2014-2020 Priorytet X Edukacja dla rozwoju regionu, Działanie 10.1 Kształcenie i rozwój dzieci i młodzieży, Poddziałanie 10.1.1 Edukacja ogólna (w tym w szkołach zawodowych).</p>

			<p>^nr VI.9/2016 W TRAKCIE REALIZACJI</p> <p>Rozwój prozdrowotnych postaw u mieszkańców miasta</p> <p>^nr VI.10/2016 DZIAŁAJĄCY</p> <p>Na projekt składa się kilka zadań i działań. Powszechna nauka pływania "Umiem pływać".</p> <p>2018 Projekt realizowany był od 1 lutego do 1 grudnia 2018 roku i skierowany był do 202 uczniów. Zajęcia odbywały się na Pływalni Ośrodka Sportu i Rekreacji w Sokołowie Podlaskim w wymiarze 20 godzin lekcyjnych dla każdego uczestnika. Dzieci miały zapewniony transport na pływalnię oraz fachową opiekę instruktorską. Uczniowie zdobyli podstawowe umiejętności pływania, podnieśli i rozwinęli swoją sprawność fizyczną. Na ten cel Miasto otrzymało dofinansowanie ze środków Ministerstwa Sportu i Turystyki w wysokości około 50%, tj. 34.600 zł., pozostałe fundusze pochodziły z budżetu miasta.</p> <p>2019 Projekt realizowany był od 7 marca do 19 grudnia 2019 roku i skierowany był do 112 uczniów. Zajęcia odbywały się na Pływalni Ośrodka Sportu i Rekreacji w Sokołowie Podlaskim w wymiarze 20 godzin lekcyjnych dla każdego uczestnika. Dzieci miały zapewniony transport na pływalnię oraz fachową opiekę instruktorską. Na ten cel Miasto otrzymało dofinansowanie ze środków Ministerstwa Sportu i Turystyki w wysokości około 50%, tj. 17 000 zł., pozostałe fundusze pochodziły z budżetu miasta.</p> <p>2020 Z powodu pandemii projektu nie udało się zrealizować w całości, był realizowany z przerwami od 1 października do 19 grudnia 2020 roku i skierowany był do 101 uczniów. Zajęcia odbywały się na Pływalni Ośrodka Sportu i Rekreacji w Sokołowie Podlaskim w wymiarze około 10 godzin lekcyjnych dla każdego uczestnika. Dzieci miały zapewniony transport na pływalnię oraz opiekę instruktorską. Miasto otrzymało dofinansowanie ze środków Ministerstwa Sportu i Turystyki w wysokości około 50%, tj. 20 000 zł., pozostałe fundusze pochodziły z budżetu miasta.</p> <p>Zajęcia sportowe dla uczniów z elementami gimnastyki korekcyjno - kompensacyjnej</p> <p>2018 Projekt realizowany był od 1 lutego do 23 listopada 2018 roku, objętych zostało 82 uczniów. Zajęcia odbywały się w szkołach w wymiarze 15 godzin lekcyjnych dla każdego uczestnika. Prowadzone zajęcia miały na celu profilaktykę wad postawy, zapobieganie otyłości oraz poprawę ogólnej kondycji i sprawności fizycznej uczniów. Dofinansowanie ze środków Ministerstwa Sportu i Turystyki w wysokości 50%, tj. 4.320 zł., pozostałe fundusze pochodziły z budżetu miasta.</p> <p>2019 Projekt realizowany był od 1 marca do 19 grudnia 2019 roku, objętych było nim 60 uczniów. Zajęcia odbywały się w szkołach w wymiarze 60 godzin lekcyjnych dla każdego uczestnika. Prowadzone zajęcia miały na celu profilaktykę wad postawy, zapobieganie otyłości oraz poprawę ogólnej kondycji i sprawności fizycznej uczniów. Dofinansowanie ze środków Ministerstwa Sportu i Turystyki w wysokości 50%, tj. 10 700 zł., pozostałe fundusze</p>
--	--	--	---

				<p>pochodziły z budżetu miasta.</p> <p>Lokalny Animator Sportu</p> <p>W ramach projektu zostało zatrudnionych dwóch animatorów na orlikach w okresie marzec – listopad 2020 (z wyłączeniem okresu ograniczeń związanych z COVID 19), którzy wypracowali razem 878 godz. (koszt 17.560 zł).</p>
VII. Poprawa stanu środowiska naturalnego obszaru rewitalizacji	4	Brak atrakcyjności obszaru rewitalizacji jako miejsca do zamieszkania	<p>Termomodernizacja budynków użyteczności publicznej</p> <p>^nr VII.1/2016</p> <p>ZREALIZOWANY</p>	<p>Przedmiotem projektu było przeprowadzenie prac termomodernizacyjnych zwiększających efektywność energetyczną oraz ekologiczną 8 budynków użyteczności publicznej w 6 lokalizacjach:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1.Szkoła Podstawowa nr 2 im. Jana Pawła II (3 budynki w tym sala gimnastyczna), 2.Gimnazjum (Szkoła Podstawowa nr 1 im. Jana Dobrogosta Krasińskiego), 3. Przedszkole Nr 2 „Pod Słoneczkiem”, 4. Urząd Miejski ul. Rynek Mariacki 16, 5. Dom Dziennego Pobytu ul. Żeromskiego 4a, 6. Urząd Stanu Cywilnego ul. Gdańska 2. <p>Dzięki przeprowadzeniu robót budowlanych w budynkach możliwa jest realizacja przedsięwzięć społecznych i edukacyjnych zarówno dla młodszych jak i starszych mieszkańców miasta.</p> <p>Umowa z Zarządem Województwa Mazowieckiego o dofinansowanie projektu została podpisana dnia 16 sierpnia 2018 r.</p> <p>Okres realizacji 10.11.2015 r. – 31.12.2020 r.</p> <p>Całkowita wartość projektu: 8 303 352,18 zł.</p> <p>Wartość wydatków kwalifikowanych: 6 257 790,01 zł brutto.</p> <p>Wartość dofinansowania ze środków Unii Europejskiej: 5 006 232,01 zł brutto, co stanowi 80% wydatków kwalifikowanych.</p> <p>Projekt był współfinansowany przez Unię Europejską w ramach RPO Województwa Mazowieckiego 2014-2020 Oś priorytetowa IV Przejście na gospodarkę niskoemisyjną Działanie 4.2 Efektywność energetyczna -typ projektów – Termomodernizacja budynków użyteczności publicznej.</p>
			<p>Termomodernizacja i modernizacja części wspólnych budynków komunalnych znajdujących się w zasobie Miasta</p> <p>^nr VII.2/2016</p> <p>W REALIZACJI</p>	<p>2017</p> <p>Wyszyńskiego 2: Wymiana pokrycia dachowego wraz z wykonaniem ocieplenia stropu z wełny mineralnej oraz wymianą obróbek blacharskich - 73 943,09 zł</p> <p>Wyszyńskiego 8: Wykonanie termomodernizacji ścian północnej i południowej wraz z ociepleniem fundamentów - 45 838,19 zł</p> <p>Narutowicza 14: Wykonanie przyłącza kanalizacyjnego do budynku Wymiana okien od strony północnej budynku – 8 091.99 zł</p>

			<p>Zwycięstwa 3: Wykonanie naprawy pokrycia dachowego Wyodrębnienie dwóch lokali socjalnych z podziału lokalu - 10 890,86 zł</p> <p>Rynek Mariacki 3: Modernizacja lokali: wymiana instalacji elektrycznej i wodno-kanalizacyjnej oraz wypraw ścian - 21 888,95 zł</p> <p>Kraśińskiego 3: Wykonanie ocieplenia fundamentów budynku wraz z wykonaniem opaski wokół budynku - 9 024,94 zł</p> <p>Rynek Mariacki 9: Modernizacja lokali socjalnych i części wspólnych budynku - 17 481,12 zł.</p> <p>2018</p> <p>Kilińskiego 4: Ocieplenie ścian zewnętrznych budynku, wymiana obróbek blacharskich i parapetów, wymiana drzwi - 45 956,78 zł</p> <p>Kilińskiego 8: Ocieplenie ściany północnej, wymiana podłogi, remont pomieszczenia łazienki - 24 144,56 zł</p> <p>Stadionowa 2: Budowa kotłowni gazowej - 84 550,10 zł</p> <p>Mickiewicza 12: Ocieplenie ściany wschodniej budynku, wymiana okien i obróbek blacharskich - 68 679,11 zł</p> <p>Skośna 1: Wymiana pokrycia dachowego wraz z wykonaniem ocieplenia stropu z wełny mineralnej oraz wymianą obróbek blacharskich - 55 102,09 zł</p> <p>Kościuszki 1: Wykonanie termomodernizacji fundamentów ścian wraz z izolacją przeciwwodną - 48 798,64 zł</p> <p>Narutowicza 14: Wymiana pokrycia dachowego, wymiana rynien i rur spustowych, wymiana drzwi - 7 709,47 zł</p> <p>Zwycięstwa 4: Wykonanie termomodernizacji ścian zewnętrznych budynku, izolacja fundamentów, budowa kotłowni gazowej wraz z instalacją centralnego ogrzewania - 496 458,35 zł</p> <p>2019</p> <p>Kościuszki 9: Ocieplenie ścian zewnętrznych budynku, wymiana obróbek blacharskich i parapetów, malowanie dachu - 62 841,96 zł</p> <p>Narutowicza 2: Naprawa pokrycia dachowego, wymiana drzwi - 10 916,87 zł</p> <p>Rynek Mariacki 3: Ocieplenie ściany, remont dachu - 41 641,02 zł</p> <p>Mickiewicza 12: Ocieplenie ściany zachodniej i południowej budynku, wymiana okien, wymiana obróbek blacharskich - 116 697,16 zł</p> <p>Kościuszki 1: Wykonanie pokrycia dachowego i obróbek blacharskich - 85 384,66 zł</p> <p>Stadionowa 2: Naprawa pokrycia dachowego, wymiana drzwi - 17 373,32 zł</p> <p>Kraśińskiego 3: Remont klatki schodowej, wymiana drzwi wejściowych - 496 458,35 zł</p> <p>Kraśińskiego 5: Remont klatki schodowej, wymiana drzwi wejściowych - 24 296,48 zł</p> <p>2020</p> <p>Piwna 56: Ocieplenie ścian zewnętrznych budynku, wymiana obróbek blacharskich, rynien i parapetów, ocieplenie cokołu: 66 039,76 zł</p> <p>Kościuszki 9a: Ocieplenie stropu, wymiana pokrycia dachowego wraz z konstrukcją, remont kominów - 48 207,95 zł</p> <p>Kościuszki 86: Ocieplenie ściany północnej wraz z wymianą obróbek i parapetów - 52 804,19 zł</p>
--	--	--	--

			<p>Narutowicza 14: Ocieplenie ściany północnej i zachodniej, częściowe ocieplenie stropu - 12 738,24 zł</p> <p>Piłsudskiego 9: Budowa kotłowni gazowej wraz z instalacją centralnego ogrzewania - 239 712,14</p> <p>Miasto Węgrów uzyskało dofinansowanie na projekt pn. „Wymiana urządzeń grzewczych wraz z termomodernizacją budynków komunalnych znajdujących się w zasobie Miasta Węgrów.” Projekt polega na wymianie urządzeń grzewczych wraz z elementami termomodernizacji w pięciu budynkach mieszkalnych w Węgrowie: ul. Krasińskiego 3 i 5 oraz ul. Wyszyńskiego 2,4,8. Przedsięwzięcie obejmuje likwidację indywidualnych pieców kaflowych i budowę kotłowni wyposażonych w kotły gazowe oraz budowę nowej instalacji centralnego ogrzewania.</p> <p>W czterech budynkach przeprowadzone zostaną także dodatkowe prace termomodernizacyjne: docieplenie stropodachu, w jednym budynku przewidziano docieplenie ściany frontowej i wymianę drzwi w budynku. W czterech budynkach zaplanowano montaż paneli fotowoltaicznych.</p> <p>W roku 2020 przeprowadzono prace przygotowawcze w tym opracowano dokumentację techniczną dla przedsięwzięcia oraz w miesiącu grudniu ogłoszono postępowanie przetargowe na wybór wykonawcy robót budowlanych z terminem otwarcia ofert na styczeń 2021 r. Prowadzone były działania informacyjno – promocyjne projektu.</p> <p>Planowany okres realizacji: 17.01.2019 - 31.12.2021</p> <p>Całkowita wartość projektu: 1 724 512,90 zł</p> <p>Wartość wydatków kwalifikowanych: 1 337 216,80 zł brutto</p> <p>Wartość dofinansowania ze środków UE: 1 069 773,51 zł brutto co stanowi 80% wydatków kwalifikowanych</p> <p>Projekt będzie dofinansowany przez Unię Europejską w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Mazowieckiego na lata 2014-2020 Oś Priorytetowa IV Przejście na gospodarkę niskoemisyjną Działanie 4.3 Redukcja emisji zanieczyszczeń powietrza Poddziałanie 4.3.1 Ograniczenie zanieczyszczeń powietrza i rozwój mobilności miejskiej.</p>
VIII. Poprawa jakości zamieszkania na obszarze rewitalizacji	2 4	Brak atrakcyjności obszaru rewitalizacji jako miejsca do zamieszkania	<p>Budowa mieszkań komunalnych w Węgrowie ul. Szeroka 6A</p> <p>^nr VIII.1/2016</p> <p>OCZEKUJE NA FINANSOWANIE</p> <p>W celu pozyskania środków na projekt, w 2020 roku Miasto Węgrów złożyło wnioski w ramach Rządowego Funduszu Inwestycji Lokalnych (RFIL) - Fundusz przeciwdziałania COVID-19 dla jednostek samorządu terytorialnego. W pierwszym naborze we wrześniu 2020 r. wniosek nie uzyskał dofinansowania. W naborze drugim w grudniu 2020 roku ponownie został przedstawiony do dofinansowania.</p> <p>Nazwa projektu: „Budowa bloku komunalnego przy ul. Szerokiej w Węgrowie”.</p> <p>Nowy budynek mieszkalny będzie dobudowany do istniejącego bloku komunalnego i będzie składał się z czterech kondygnacji z dwiema kłatkami schodowymi, piwnicą. W budynku znajdują się 32 mieszkania: 1 pokojowe 8 szt. o pow. około 30 m², 2 pokojowe 16 szt. o pow. około 40 m², 3 pokojowe 8 szt. o pow. około 50 m². Łączna powierzchnia użytkowa to około 2000 m². Oprócz mieszkań powstaną w piwnicy komórki lokatorskie a na placu parking i plac zabaw.</p> <p>Koszt inwestycji wynosi 8.500.000 zł.</p>

Źródło: Opracowanie własne

Tabela 4 Realizacja LPR Węgrowa 2017-2020 - tabela finansowa

Nr	Nazwa przedsięwzięcia i projektów / zadań	Wartość przedsięwzięcia [zł]	Dofinansowanie zewnętrzne (UE+inne)	Wkład własny	W tym ze środków publicznych (samorząd)	W tym ze środków pryw. (dotyczy partnerów społ. i pryw)
			(1-3)	(4+5)	(3-5)	(3-4)
		1	2	3	4	5
I	Rynek Mariacki – przestrzeń przyciąga	12 133 405,76	2 140 382,00	9 993 023,76	9 993 023,76	0,00
	1 Udostępnienie przestrzeni Rynku do prowadzenia różnych form aktywności	9 387 811,30	360 000,00	9 027 811,30	9 027 811,30	0,00
	2 Przywrócenie funkcji społecznej ul. Narutowicza, Rzemieślniczej, skwerowi przed Domem Lipki i Rynekowi	2 745 594,46	1 780 382,00	965 212,46	965 212,46	0,00
	3 Promocja Krainy Mistrza Twardowskiego	w ramach innych zadań				
	4 Rozwój ekonomii społecznej na obszarze rewitalizacji	w ramach innych zadań				
II	Zagospodarowanie Parku im. Armii Krajowej wraz z wprowadzeniem nowych aktywności lokalnych	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
	1 Zagospodarowanie Parku im Armii Krajowej na potrzeby różnych form aktywności	14 000 000,00	-	-	-	-
III	Wykorzystanie zabytkowego potencjału kulturowego OR w celu aktywizacji społecznej i ożywienia gosp.	8 726 146,14	7 222 488,17	1 503 657,97	500 000,00	1 003 657,97
	1 Modernizacja budynku b. klasztoru Ks.Komunistów-Bartoszków przy ul. Kościelnej na potrzeby świetlicy socjoterapeut.	3 000 000,00	-	-	-	-
	2 Modernizacja siedziby ewangelickiego Domu Opieki „Sarepta” przez Parafię Ewangelicko-Augsburską pw. Św. Trójcy	2 500 000,00	-	-	-	-
	3 Utworzenie Centrum Dialogu Kultur i Tolerancji Religijnej w pomieszczeniach dawnego klasztoru oo Reformatów	8 345 953,01	6 863 357,74	1 482 595,27	500 000,00	982 595,27
	4 Utworzenie miejsc noclegowych na poddaszu d. klasztoru oo Reformatów (realizacja w ramach kosztów z nr III.3)	w ramach III.3				
	5 Adaptacja zabytkowych podziemi w celu utworzenia przestrzeni muzealnej w kościele i dawnym klasztorze oo Reformatów	380193,13	359130,43	21 062,70	0,00	21 062,70
	6 Świetlica młodzieżowa	w ramach działalności podmiotu				
	7 Nasza tożsamość – współpraca sieciowa na rzecz promowania dziedzictwa kulturowego Miasta	w ramach innych zadań				
IV	Poprawa spójności społecznej przez aktywizację mieszkańców obszaru rewitalizacji miasta Węgrowa	229 836,57	229 836,57	0,00	0,00	0,00
	1 Utworzenie Domu Dziennego Pobytu „Senior-Wigor”	56 606,17	56 606,17	0,00	0,00	0,00
	2 Centrum Integracji Społecznej	348 000,00	-	-	-	-

Nr	Nazwa przedsięwzięcia i projektów / zadań	Wartość przedsięwzięcia [zł]	Dofinansowanie zewnętrzne (UE+inne)	Wkład własny	W tym ze środków publicznych (samorząd)	W tym ze środków pryw. (dotyczy partnerów społ. i pryw)
	3 Remont i modernizacja budynku przy ul. Mickiewicza 12. Dostosowanie do działalności społecznej i medycznej	35 000,00	35 000,00	0,00	0,00	0,00
	4 Specjalistyczna placówka wsparcia dziennego-Klub Młodzieżowy MDM MiejsceDlaMłodych	w ramach innych zadań				
	5 Punkt Poradnictwa Psychologicznego-Niepubl. Poradnia Zdrowia Psychicznego PSYCHOSTREFA	133 230,40	133 230,40	0,00	0,00	0,00
	6 Ogród przy MDM	5 000,00	5 000,00	0,00	0,00	0,00
	7 Prowadzenie świetlicy spełniającej wymogi świetlicy socjoterapeutycznej	w ramach innych zadań				
V	Przywrócenie funkcji społecznej istniejącym obiektom w celu wzmocnienia funkcji centrowej OR	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
	1 Adaptacja budynku Domu Rabina do pełnienia funkcji Muzeum Kultury Żydowskiej	2 000 000,00	-	-	-	-
	2 Zagospodarowanie dawnego browaru przyklasztowego do nowych funkcji usługowo - gastronomicznych	3 000 000,00	-	-	-	-
VI	Wzmocnienie kapitału społecznego w celu poprawy aktywności zawodowej mieszkańców obszaru rewitalizacji	1 751 096,32	1 198 603,79	552 492,53	552 492,53	0,00
	1 Rozbudowa zespołu boisk przy Szkole Podstawowej	550 347,40	195 250,00	355 097,40	355 097,40	0,00
	2 Budowa sali gimnastycznej z zapleczem i basenem przy Gimnazjum w Węgrowie ul. Szamoty 35	17 000 000,00	-	-	-	-
	3 Kompleksowa modernizacja bazy edukacyjnej I LO. Im. A. Mickiewicza	196786,42	147588	49 198,42	49 198,42	0,00
	4 Rozbudowa Przedszkola nr 3 przy ulicy Wieniawskiego 1	5 000 000,00	-	-	-	-
	5 NGO go	w ramach innych zadań				
	6 Przedszkole Nr 3 im. Marii Konopnickiej w Węgrowie – bez barier w szeroki świat	1 000 000,00	-	-	-	-
	7 Dawać szanse	813 162,50	769 145,79	44 016,71	44 016,71	0,00
	8 Klasy integracyjne szansą na lepszą integrację społeczną i rozwój młodzieży	w ramach innych zadań				
	9 „Łącznik pokoleń” – cykl zajęć edukacyjno – kulturalnych dla dzieci, młodzieży oraz osób starszych	w ramach innych zadań				
	10 Rozwój prozdrowotnych postaw u mieszkańców	190 800,00	86 620,00	104 180,00	104 180,00	0,00
VII	Poprawa stanu środowiska naturalnego obszaru rewitalizacji	12 266 433,33	6 076 005,52	6 190 427,81	6 190 427,81	0,00
	1 Termomodernizacja budynków użyteczności publicznej	8 303 352,18	5 006 232,01	3 297 120,17	3 297 120,17	0,00
	2 Termomodernizacja i modernizacja części wspólnych budynków komunalnych	3 963 081,15	1 069 773,51	2 893 307,64	2 893 307,64	0,00

Nr	Nazwa przedsięwzięcia i projektów / zadań	Wartość przedsięwzięcia [zł]	Dofinansowanie zewnętrzne (UE+inne)	Wkład własny	W tym ze środków publicznych (samorząd)	W tym ze środków pryw. (dotyczy partnerów społ. i pryw)
VIII	Poprawa jakości zamieszkania na obszarze rewitalizacji	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
	Budowa mieszkań komunalnych w Węgrowie ul. Szeroka 6A	5 000 000,00	-	-	-	-
	RAZEM	35 106 918,12	16 867 316,05	18 239 602,07	17 235 944,10	1 003 657,97

Źródło: Opracowanie własne

Kolorem zaznaczono projekty jeszcze nie realizowane. Podano kwotę przewidzianą w LPR (bez podziału na źródła finansowania)

Czarna czcionka i brak kwot - projekty zrealizowane, ale finansowane w ramach różnych zadań Miasta

4. MONITOROWANIE WSKAŹNIKÓW

Lokalny Program Rewitalizacji Miasta Węgrowa do roku 2020 (z perspektywą do 2023 roku) definiuje wskaźniki, jakie mają podlegać monitorowaniu. Jest to osiem wskaźników, z czego większość dotyczy sfery społecznej. Poniżej przywołano tabelę, która w LPR znajduje się w rozdziale poświęconym systemowi monitorowania.

Tabela 5 Wskaźniki bazowe i oczekiwane realizacji Lokalnego Programu Rewitalizacji

LP	WSKAŹNIK	Poziom dla całego miasta	Poziom wskaźnika bazowy	Oczekiwany poziom wskaźnika po 2023r.
1	2	3	4	5
Wskaźniki społeczne	wyludnienie	0	-6%	-3%
	przestępstwa ogółem na 1 km ²	6	111	60
	niebieskie karty na 1 tys. mieszkańców	4,3	5,7	5,0
	długotrwale bezrobotni na 1 tys. osób w wieku produkcyjnym	29,5	35,6	32,5
	zasiłki z powodu ubóstwa na 1 tys. mieszkańców	17,9	32,8	25,3
	osoby w wieku poprodukcyjnym w populacji	18,8%	21%	21%
Wskaźnik gospodarczy	udział bezrobotnych z wykształceniem gimnazjalnym i poniżej w ogólnej liczbie bezrobotnych	23,9%	32%	28%
Wskaźnik środowiskowy	ilość azbestu występującego w budynkach jednorodzinnych	759 257 kg	16 330 kg	0 kg

Źródło: LPR miasta Węgrowa do roku 2020, s. 119.

W kolumnie trzeciej tabeli podane są wartości dla całego miasta, odpowiadające stanowi na koniec roku 2015. W czwartej kolumnie zestawiono wskaźniki dla obszaru rewitalizacji, również według stanu na koniec 2015 roku. Jest to rok bazowy, ponieważ prace nad LPR miały miejsce w roku 2016 i wówczas najnowsze pełne dane były dostępne właśnie za rok 2015. Rzecz jasna wszystkie wskaźniki dla obszaru rewitalizacji mają wartość odbiegającą na niekorzyść od wskaźników dla miasta. Ostatnia kolumna tabeli podaje oczekiwaną wartość wskaźników dla obszaru interwencji w roku 2023.

Planując listę wskaźników do monitorowania przyjęto założenie, że docelowo do roku 2023 wskaźniki powinny polepszyć się o połowę różnicy między wartością z 2015 roku dla obszaru rewitalizacji i dla miasta. Inne zasady zaproponowano dla azbestu oraz do wskaźnika starości demograficznej z powodu szybko postępującego starzenia się całego społeczeństwa w mieście.

Niniejszy rozdział poświęcony jest analizie zmian wskaźników od 2015 roku do 2020 roku.

Większość wskaźników dla całego miasta Węgrowa można znaleźć w banku danych lokalnych GUS. Natomiast wskaźniki dla obszaru rewitalizacji musiały zostać obliczone przy użyciu tej samej metodologii, jakiej użyto do obliczenia wskaźników bazowych.

I. Najpierw uzyskano dane pierwotne od poszczególnych wydziałów Urzędu Miasta Węgrowa oraz od instytucji lokalnych: Komendy Powiatowej Policji, Centrum Pomocy Społecznej i Powiatowego Urzędu Pracy. Dane te zawierały następujące wartości:

- liczba osób zameldowanych ogółem,
- liczba osób zameldowanych w wieku produkcyjnym (kobiety 18-59 lat, mężczyźni 18-64 lata),
- liczba osób zameldowanych w wieku poprodukcyjnym (kobiety od 60 roku życia, mężczyźni od 65 roku życia),
- liczba osób zameldowanych w wieku przedprodukcyjnym (poniżej 18 roku życia),
- liczba bezrobotnych,
- liczba bezrobotnych powyżej 12 miesięcy,
- liczba bezrobotnych z wykształceniem gimnazjalnym lub poniżej,
- liczba przestępstw stwierdzonych ogółem (bez wykroczeń drogowych),
- liczba niebieskich kart,
- liczba osób korzystających z zasiłków pomocy społecznej z powodu ubóstwa.

Dane te zostały zebrane według ulic (a w przypadku długich ulic – w podziale na kilka fragmentów), czyli w sposób identyczny, jak za rok 2015.

II. Następnie dane te zaimportowano do dedykowanego programu. Zdefiniowano w nim które ulice (i fragmenty ulic) należą do obszaru rewitalizacji.

III. Na wyjściu uzyskano:

a/ wartości liczbowe wypunktowanych powyżej zjawisk – dotyczące tylko obszaru rewitalizacji,

b/ obliczone wskaźniki dla obszaru rewitalizacji w roku 2020.

Zapewniono zatem porównywalność wskaźników dla obszaru interwencji obliczonych dla roku bazowego i dla roku 2020.

WYLUDNIENIE

Jednym ze zdiagnozowanych w LPR problemów obszaru rewitalizacji było wyludnienie.

W skali całego miasta liczba ludności w okresie poprzedzającym diagnozę dla LPR była stabilna. W latach 2007-2015¹ wzrosty i spadki przeplatały się, nie tworząc ani trendu wzrostowego, ani spadkowego. Łącznie w tym czasie populacja w Węgrowie nieznacznie wzrosła, o 153 osoby (od 12 628 do 12 781², czyli o 1,2%). Natomiast na obszarze rewitalizacji zaobserwowano w analogicznym okresie systematyczny ubytek mieszkańców. W latach 2007-2015 spadek wyniósł łącznie 5%, (od 3 696 do 3 509 osób, czyli o 187 osób), co oznacza, że rocznie liczba ludności na obszarze rewitalizacji malała średnio o 0,6%.

Od roku 2018 obserwujemy spadek liczby mieszkańców o około 90 osób rok do roku, czyli po 0,7% rocznie. Natomiast na obszarze rewitalizacji liczba ludności malała w tempie 2,2% rocznie, czyli niemal czterokrotnie szybciej, niż w latach poprzedzających przygotowanie LPR. Wynika z tego, że nie udało się powstrzymać zmniejszania liczby ludności na obszarze interwencji. Omówienie tego zagadnienia znajduje się w kolejnym rozdziale.

¹ Zakres lat wynika z danych na których oparto przygotowanie LPR.

² Według danych GUS.

PRZESTĘPSTWA

Jako miarę przestępczości przyjęto w LPR liczbę przestępstw ogółem przypadających na 1 km² (bez wykroczeń drogowych). W 2015 roku wskaźnik ten wynosił dla obszaru rewitalizacji 111, a w 2020 roku 102 (W 2020 r. na obszarze rewitalizacji popełniono 75 przestępstw). **Nastąpił zatem spadek w stosunku do roku bazowego o 8%.**

NIEBIESKIE KARTY

Liczba niebieskich kart wydanych na obszarze rewitalizacji w przeliczeniu na tysiąc mieszkańców wynosiła w roku bazowym 5,7, a w roku 2020 o 23% mniej, bo 4,4 karty (13 kart). **Zdecydowany spadek wskaźnika świadczy o poprawie sytuacji dotyczącej przemocy domowej na obszarze rewitalizacji.**

BEZROBOCIE

W LPR do badania bezrobocia przyjęto wskaźnik bezrobocia długotrwałego (czyli trwające powyżej 12 miesięcy) na tysiąc osób w wieku produkcyjnym. Wskaźnik ten w roku bazowym wynosił na obszarze rewitalizacji 35,6, a w roku 2020 - 30,8 (w liczbach bezwzględnych 33 osoby), czyli **spadł o 13%.**

UBÓSTWO

W LPR do badania ubóstwa przyjęto wskaźnik udzielonych zasiłków z powodu ubóstwa na tysiąc mieszkańców. Wskaźnik ten w roku bazowym wynosił na obszarze rewitalizacji 32,8, a w roku 2020 37,8 (w liczbach bezwzględnych 118 osób, czyli **wzrósł o 15%**. Komentarz w tej sprawie zamieszczono w następnym rozdziale.

POPULACJA OSÓB STARSZYCH

W diagnozie obszaru rewitalizacji w LPR zbadano odsetek osób w wieku poprodukcyjnym w populacji ogółem. W roku bazowym wskaźnik wynosił 21%, a w roku 2020 25,6%, co oznacza **wzrost o 4,6 punktu procentowego**. Interpretacja dotycząca wzrostu wskaźnika znajduje się w następnym rozdziale.

WSKAŹNIK GOSPODARCZY

W LPR jako wskaźnik gospodarczy przyjęto udział bezrobotnych z wykształceniem gimnazjalnym lub poniżej w ogólnej liczbie bezrobotnych. Oddaje on potencjał związany z wykształceniem lokalnej siły pracowniczej. Wskaźnik ten w roku bazowym wynosił na obszarze rewitalizacji 32%, natomiast w 2020 roku 36%, czyli **o 4,4 pp. więcej**. Także ten wskaźnik zostanie zinterpretowany w kolejnym rozdziale.

WSKAŹNIK ŚRODOWISKOWY

Podobnie jak w innych polskich miastach, występowanie azbestu w domach mieszkalnych nadal pozostaje poważnym problemem. Węgrów prowadzi stałe działania w celu usunięcia i utylizacji tej szkodliwej substancji. W roku bazowym w budynkach jednorodzinnych na obszarze rewitalizacji występowało 16 330 kg azbestu. **W roku 2020 było to znacznie mniej, bo tylko 12 320 kg.** W przypadku występowania azbestu przyjęto za cel likwidację wszystkich pozostałości azbestu do 2023 roku.

W 2020 roku następujące wskaźniki uległy obniżeniu w porównaniu z rokiem bazowym:

- przestępstwa ogółem na 1 km²,
- niebieskie karty na 1 tys. mieszkańców,

- długotrwale bezrobotni na 1 tys. osób w wieku produkcyjnym,
- ilość azbestu występującego w budynkach jednorodzinnych.

Świadczy to o poprawie sytuacji w zjawiskach, które te wskaźniki opisują: bezpieczeństwo publiczne, przestępczość domowa, bezrobocie, skażenie środowiska człowieka szkodliwymi substancjami.

Pozostałe wskaźniki w 2020 roku były wyższe, niż w roku bazowym. Zaznaczono je w tabeli kolorową czcionką.

Na bazie tabeli wskaźników pochodzącej z LPR przygotowano tabelę wskaźników uwzględniającą ich wartości w roku 2020. Dodatkowa kolumna została zaznaczona ciemniejszym tłem.

Tabela 6 Wskaźniki bazowe (2015r.), obecne (2020) i oczekiwane dla obszaru rewitalizacji

LP	WSKAŹNIK	Poziom dla całego miasta	Obszar rewitalizacji- wskaźnik bazowy	Obszar rewitalizacji- wskaźnik w 2020r.	Oczekiwany poziom wskaźnika po 2023r.
1	2	3	4	5	6
Wskaźniki społeczne	wyludnienie	0	-0,75% rocznie ³	-2,2% rocznie	-0,375% rocznie
	przestępstwa ogółem na 1 km ²	6	111	102	60
	niebieskie karty na 1 tys. mieszkańców	4,3	5,7	4,4	5,0
	długotrwale bezrobotni na 1 tys. osób w wieku produk.	29,5	35,6	30,8	32,5
	zasiłki z powodu ubóstwa na 1 tys. mieszkańców	17,9	32,8	37,8	25,3
	osoby w wieku poprodukcyjnym w populacji	18,8%	21%	25,6%	21%
Wskaźnik gospodarczy	udział bezrobotnych z wykształceniem gimn. i poniżej w ogólnej l. bezrob.	23,9%	32%	36%	28%
Wskaźnik środowiskowy	ilość azbestu występującego w budynkach jednorodzinnych	759 257 kg	16 330 kg	12 320 kg	0 kg

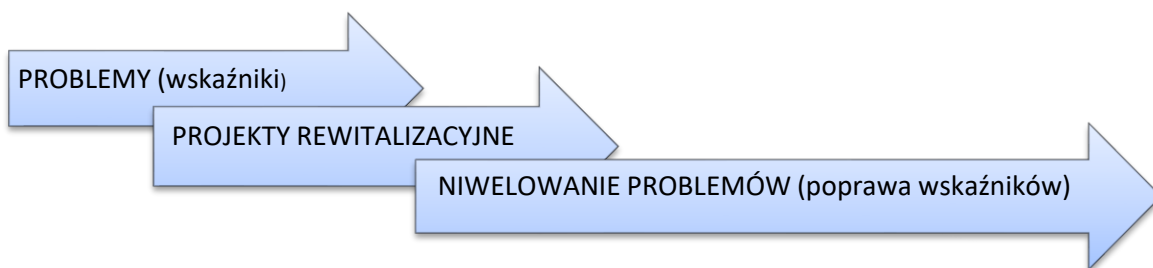
Źródło: opracowanie własne

Czy pogorszenie kilku wskaźników jest powodem do niepokoju?

Program rewitalizacji ma doprowadzić do poprawy stanu obszaru rewitalizacji, przede wszystkim pod względem społecznym.

Rysunek 2. Niwelacja zdiagnozowanych problemów w wyniku realizacji projektów rewitalizacyjnych

³ Konieczna była korekta doprecyzowująca tabelę zamieszczoną w LPR-w aspekcie wyludnienia. Bazowy wskaźnik wyludnienia określony dla obszaru rewitalizacji na 6% (kolumna 4 pierwotnej tabeli) dotyczył zmiany na przestrzeni ośmiu lat (2007-2015). Zatem średnio rocznie wskaźnik wyludnienia wynosił 0,75%. Skoro założono zmniejszenie go o połowę w roku 2023, w ostatniej kolumnie należy podać połowę tej wartości. Dopiero po tej modyfikacji możliwe jest prawidłowe porównanie powyższych danych bazowych i zakładanych z obliczonymi obecnie wartościami (kolumna 5)

Źródło: opracowanie własne

Schemat logiczny prowadzi od zdiagnozowania problemów, poprzez zaproponowanie działań (projektów), potem ich realizację, dzięki której te problemy mają być rozwiązywane, czego wyrazem powinna być poprawa wskaźników mierzących negatywne zjawiska. Ten teoretyczny schemat przyczynowo – skutkowy w rzeczywistości jest zaburzony z dwóch powodów. Po pierwsze efekty działań rewitalizacyjnych są odroczone w czasie, a po drugie – działania rewitalizacyjne nie są jedynymi czynnikami wpływającymi na zdiagnozowane zjawiska i niezależne okoliczności mogą mocno osłabiać pozytywne zmiany.

Rewitalizacja jest z definicji procesem o długoterminowym horyzoncie czasowym. Umowa Partnerstwa mówi, że pozytywne efekty rewitalizacji mogą być odroczone w czasie i wystąpić długo po zakończeniu interwencji.⁴ Realizacja konkretnego, pojedynczego projektu nie powoduje zauważalnych skutków na poziomie zdiagnozowanego zjawiska kryzysowego. Trudno nawet mówić o wpływie pojedynczych projektów; dopiero synergiczne oddziaływanie wielu może powoli prowadzić do zmiany. Im więcej komplementarnych projektów zrealizowano, tym silniejsze będzie wzajemne ich wzmacnianie i szansa na wyjście z sytuacji kryzysowej. Dlatego trudno oczekiwać znaczącej poprawy zaraz po zakończeniu kilku działań rewitalizacyjnych. Po pierwszych latach wdrażania programu można obserwować materialne efekty, ale wskaźniki obrazujące poziom zjawisk kryzysowych nie necessarily ulegną poprawie. Na obecnym etapie zdecydowanie większe znaczenia ma ocena stopnia realizacji poszczególnych projektów, aniżeli poszukiwanie wyraźnej poprawy diagnozy.

Działania podejmowane przez samorząd w ramach rewitalizacji są tylko jednym z czynników wpływających na zdiagnozowane problemy. Inne okoliczności mogą przyspieszać ich rozwiązywanie, albo przeciwnie, powodować ich pogłębienie. Można tu wymienić wpływ cykli koniunkturalnych, zjawisk makroekonomicznych, programów rządowych wspierających różne grupy ludności, zamknięcia całych sektorów gospodarczych w latach 2020-2021, itp.⁵ Możliwa jest sytuacja, w której pomimo prawidłowo prowadzonych działań rewitalizacyjnych wskaźniki mogą w krótkiej (kilkuletniej) perspektywie czasu ulec pogorszeniu, jeśli przeważały inne czynniki negatywne niezależne od działań rewitalizacyjnych.

Z obu wymienionych powodów rzeczywiste skutki działań rewitalizacyjnych będą możliwe dopiero po wielu (nawet kilkunastu) latach. W kilkuletniej perspektywie czasowej nie jest możliwa ścisła ocena wpływu podjętych działań na zdiagnozowane problemy. Wynika z tego, że pogorszenie wskaźników nie oznacza jeszcze braku skuteczności przyjętego programu rewitalizacji. Mimo tego sytuacja taka wymaga podjęcia refleksji, czy jest ono usprawiedliwione zaburzeniami zewnętrznymi, czy jednak

⁴ Programowanie perspektywy finansowej 2014 -2020 - Umowa Partnerstwa, s. 72.

⁵ Badanie systemu zarządzania i wdrażania procesów rewitalizacji w Polsce. Raport końcowy. Red. Aleksandra Jadach-Sepioto, Warszawa 2020, s.95

trzeba szukać jego źródeł w okolicznościach związanych z realizacją programu i podjąć działania naprawcze.

Kolejny rozdział poświęcony jest analizie najważniejszych problemów obszaru rewitalizacji zdiagnozowanych podczas przygotowania LPR, w zestawieniu z oddziałującymi na nie projektami.

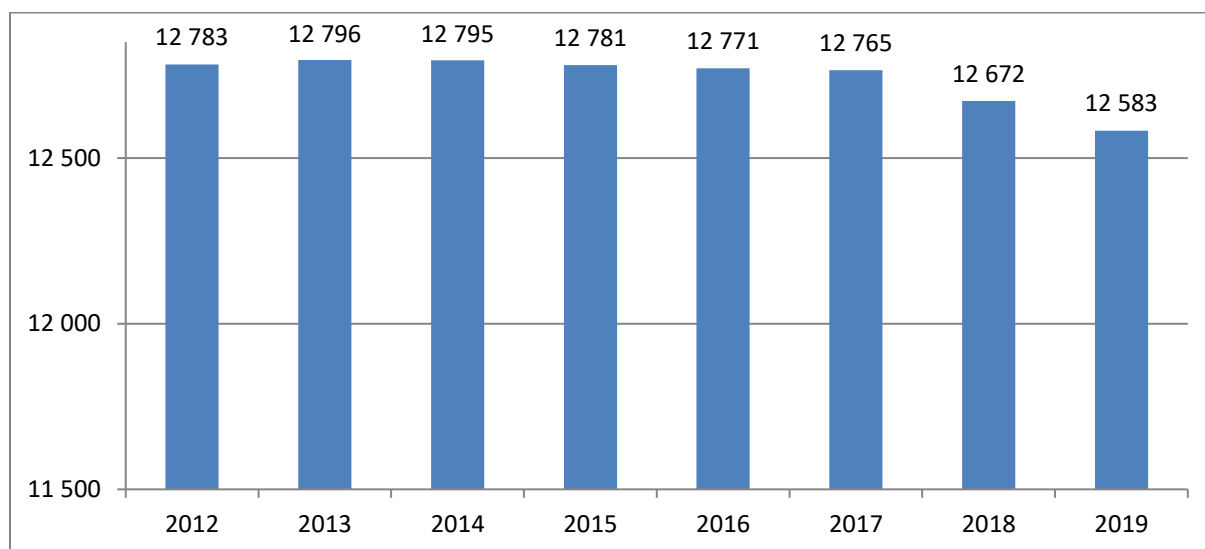
5. NIWELOWANIE PROBLEMÓW OBSZARU REWITALIZACJI

5.1. Depopulacja obszaru rewitalizacji

5.1.1. Odpływ ludności, szczególnie osób młodych

W skali całego miasta liczba ludności w latach poprzedzających diagnozę dla LPR była stabilna. Kształtowała się nieco poniżej 12 800 mieszkańców, z rocznymi różnicami dochodzącymi do kilkunastu osób. Od roku 2018 sytuacja uległa zmianie. Obserwujemy zmniejszenie liczby ludności o niemal 100 osób rocznie (około 0,7% rocznie).⁶

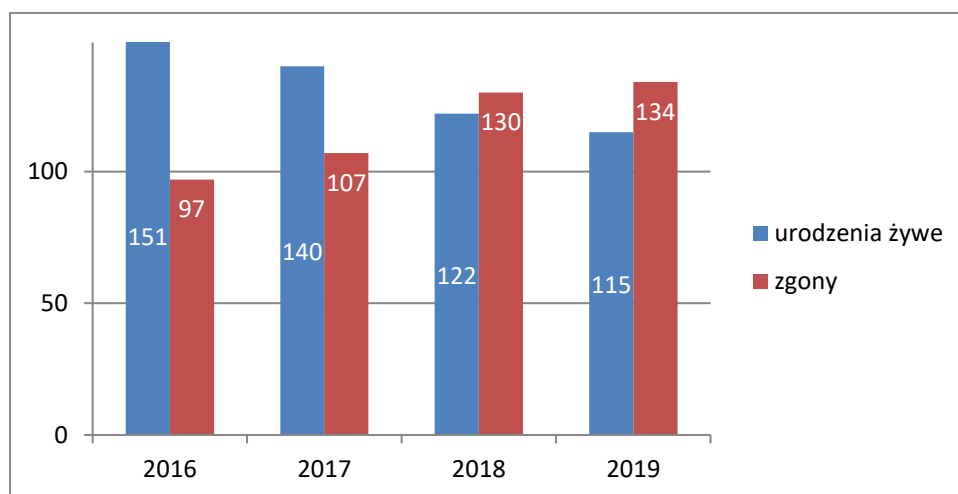
Rysunek 3. Liczba ludności Węgrowa w latach 2012-2019

Źródło: Bank Danych Lokalnych GUS oraz dane z Urzędu Miasta Węgrowa

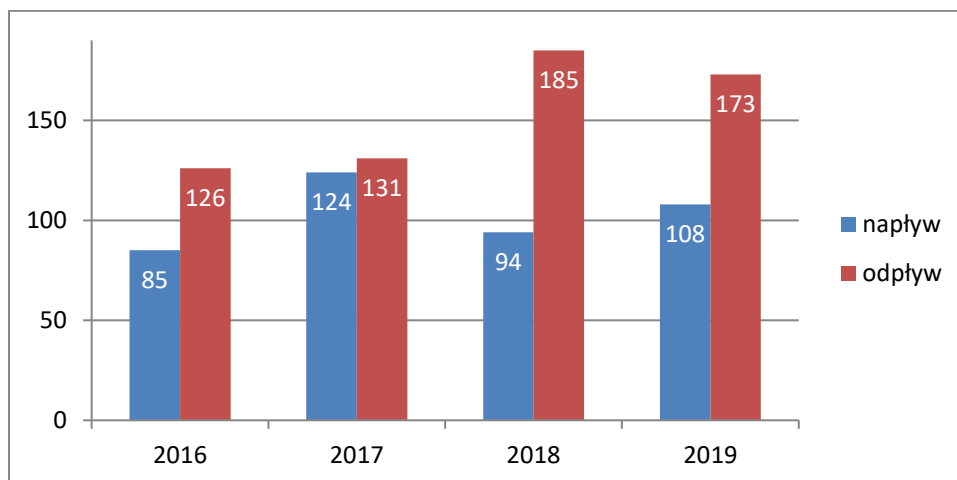
Liczbę ludności kształtują saldo migracji i przyrost naturalny. Sytuację w obu aspektach ilustrują kolejne dwa wykresy.

Rysunek 4. Węgrów: urodzenia i zgony

⁶ Dane do tego wykresu i do następnych pochodzą z Banku Danych Lokalnych GUS. W okresie przygotowania opracowania GUS nie podawał jeszcze danych za rok 2020, dlatego analiza kończy się na roku 2019.

Rysunek 5. Węgrów: napływ i odpływ ludności

Źródło: opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS

Przed rokiem 2018 liczba urodzeń przekraczała liczbę zgonów i przyrost naturalny był dodatni. Od 2018 roku sytuacja odwróciła się. Jednocześnie spadły urodzenia (z poziomu 150 do 115) i wzrosły zgony (z poniżej 100 do ponad 130) i wskaźnik przyrostu naturalnego jest ujemny.

Przed rokiem 2018 liczba osób wyjeżdżających z Węgrowa (około 130 rocznie) tylko nieznacznie przekraczała liczbę nowych zameldowań. W latach 2018 i 2019 różnica ta dochodziła do 100 osób.

Oba zjawiska – pojawienie się ujemnego przyrostu naturalnego oraz znaczny spadek salda migracji dały w efekcie zdiagnozowany powyżej spadek liczby mieszkańców Węgrowa w ostatnich latach⁷.

Powyższe analizy nie ujawniają jednak najważniejszego problemu w sferze demografii, którym jest odpływ ludzi młodych z Węgrowa. Jest on dostrzegany w mieście od lat; był obecny również w latach kiedy ogólna liczba ludności utrzymywała się na podobnym poziomie (ujemne saldo migracji było rekompensowane dodatnim przyrostem naturalnym). Co więcej, prawdziwa skala zjawiska wymyka się statystyce, ponieważ wiele osób młodych wyjeżdżając nie wymeldowuje się i nadal figuruje w rejestrach jako mieszkańcy.

Młodzi ludzie udają się do pracy lub na studia, głównie do Warszawy, w której możliwości nauki, zarobków i rozrywki są nieporównanie większe. Tylko nieliczne osoby po kilku latach wracają do miasta rodzinnego.

Opisujemy tak dokładnie aspekty demograficzne dotyczące miasta jako całości, ponieważ wpływają one także na obszar rewitalizacji. Emigracja powoduje, że Węgrów traci dużą część zdolnych, młodych ludzi. Statystycznie proces ten zmniejsza grupę osób wykształconych i przedsiębiorczych w populacji całego miasta. Ma to zasadniczy wpływ na obszar rewitalizacji, który, gdyby nie migracje, byłby miejscem pracy i aktywności tych osób.

Na obszarze rewitalizacji liczba ludności spada znacznie szybciej, niż w skali całego miasta. Co więcej, dynamika wyludniania centrum rośnie. Wskaźnik ubytku mieszkańców w latach poprzedzających

⁷ Komentarze oparte są o dane oficjalne. W rzeczywistości Węgrów opuszcza większa liczba mieszkańców, pozostawiając meldunek w mieście urodzenia. Dlatego faktyczna skala odpływu z Węgrowa jest większa, a także niższa jest liczba faktycznie zamieszkujących osób.

przygotowanie LPR wynosił -0,75% rocznie, a obecnie aż -2,2% rocznie. Na ten wynik, oprócz migracji poza Węgry, składają się następujące zjawiska:

- przeprowadzanie się młodych osób na peryferia. Młode małżeństwa, usamodzielniając się, wybierają do zamieszkania tereny oddalone od centrum;
- malejąca liczba urodzeń na obszarze rewitalizacji spowodowana ogólnym trendem spadku dzietności oraz dodatkowo wzmocniana powyżej wskazanym ubytkiem młodych osób na rzecz przedmieść;
- wyższa niż średnio w Węgrzech i rosnąca umieralność na obszarze rewitalizacji.

Odptyw młodych ludzi z obszaru rewitalizacji powoduje, że energia młodego pokolenia i potencjał przesuwa się z centrum na peryferia. Przerwane zostają tradycyjne więzi międzypokoleniowe w obszarze rewitalizacji. Wyprowadzanie się tych osób poza centrum sprawia, że występujący tu proces starzenia się społeczeństwa ulega wzmocnieniu. W obszarze rewitalizacji pozostają osoby w wieku poprodukcyjnym. Zaobserwowane zjawisko grozi zamieraniem miasta, pustoszeniem ulic po godzinach pracy oraz pojawieniem się pustostanów. Może także dojść do zjawiska nieadekwatności przestrzeni miejskiej, zaprojektowanej dla większej liczby osób, niż faktycznie z niej korzystających.

Przyczyną opuszczania obszaru rewitalizacji jest subiektywnie odczuwana atrakcyjność obszarów peryferyjnych w porównaniu z centrum, które nie oferuje młodym odpowiedniego standardu przestrzeni miejskiej, ani atrakcji czy atmosfery typowych dla życia miejskiego.

Problem depopulacji centrum został silnie zaakcentowany w LPR. Na jej powstrzymanie nakierowane są cele czwarty i piąty LPR:

- CEL 4: Tworzenie warunków oraz zachęt do osiedlania się młodych szczególnie dla rodzin i osób młodych w obszarze rewitalizacji;
- CEL 5: Uatrakcyjnienie obszaru rewitalizacji dla mieszkańców i turystów oraz dostosowanie przestrzeni do różnych form aktywności.

Cele te wynikają z przeprowadzonej diagnozy oraz z powszechnej opinii mieszkańców o niewystarczającej atrakcyjności centrum. Formułowali oni krytyczne uwagi dotyczące tej części Węgry:

- mała ilość zadbanej, atrakcyjnej przestrzeni wspólnych w obrębie centrum miasta,
- niedostatek obszarów zieleni zagospodarowanej w centrum,
- uboga oferta aktywnego spędzania czasu dla dorosłych,
- zbyt mało obiektów sportowych, np. brak basenu, postulat przywrócenia działającej dawniej kręgielni,
- niewystarczająca oferta dedykowana młodzieży.

Realizacji wymienionych celów służy naturalny potencjał centralnie położonego obszaru rewitalizacji:

- znajduje się tu większość szkół, przychodnie lekarskie, placówki kultury, urzędy, instytucje, liczne sklepy i punkty usługowe, tereny wspólne,
- na obszarze rewitalizacji występuje ciekawy układ urbanistyczny z wieloma zabytkami, które nadają mu niekonwencjonalny charakter. Niektóre z nich są w dobrym stanie, inne wymagają remontu. Renowacja i właściwe wyeksponowanie licznych interesujących budynków może sprawić, że przestrzeń publiczna w obszarze rewitalizacji będzie bardzo atrakcyjna,
- po skierowaniu ruchu tranzytowego na obwodnicę nie ma tu uciążliwości związanej z przejazdem samochodów ciężarowych. Ruch lokalny ma rozmiary nie zakłócające

funkcjonowania. Nie występuje uciążliwy hałas, a zanieczyszczenie powietrza jest mniejsze, niż w centrach okolicznych miast.

5.1.2. Realizacja projektów przeciwdziałających wyludnieniu obszaru rewitalizacji

W LPR zaproponowano wiele projektów, które mają uatrakcyjnić centrum miasta poprzez odnowę przestrzeni oraz jej ożywienie, a także działania miękkie, aby zatrzymać mieszkańców na obszarze rewitalizacji oraz zachęcić nowych do osiedlania się. Projekty te są nastawione na nadanie obszarowi interwencji charakteru pożądanego miejsca zamieszkania. Oto projekty rewitalizacyjne mające oddziaływać w opisany sposób:

- **I.1/2016:** Udostępnienie przestrzeni Rynku Mariackiego w Węgrowie do prowadzenia różnych form aktywności społecznych z uwzględnieniem potrzeb osób niepełnosprawnych,
- **I.2/2016:** Przywrócenie funkcji społecznej ul. Narutowicza, Rzemieślniczej, skwerowi przed Domem Lipki i Rynkowi Mariackiemu,
- **II.1/2016:** Zagospodarowanie Parku im Armii Krajowej na potrzeby różnych form aktywności,
- **III.5/2016:** Adaptacja zabytkowych podziemi w celu utworzenia przestrzeni muzealnej w kościele i dawnym klasztorze ojców Reformatów,
- **III.6/2016:** Świetlica młodzieżowa,
- **V.1/2016:** Adaptacja budynku Domu Rabina do pełnienia funkcji Muzeum Kultury Żydowskiej,
- **V.2/2016:** Zagospodarowanie dawnego browaru przyklasztornego do nowych funkcji usługowo – gastronomicznych,
- **VI.1/2016:** Rozbudowa zespołu boisk przy Szkole Podstawowej,
- **VI.2/2016:** Budowa sali gimnastycznej z zapleczem i basenem przy Gimnazjum ul. Szamoty 35,
- **VI.3/2016:** Kompleksowa modernizacja bazy edukacyjnej I LO. im. A. Mickiewicza wraz z jej rozbudową, renowacją i zagospodarowaniem terenu wokół, w celu dostosowania do prowadzenia funkcji społecznych, zwłaszcza edukacyjnych i kulturalnych,
- **VI.4/2016:** Rozbudowa Przedszkola nr 3 przy ulicy Wieniawskiego 1,
- **VII.1/2016:** Termomodernizacja budynków użyteczności publicznej,
- **VII.2/2016:** Termomodernizacja i modernizacja części wspólnych budynków komunalnych znajdujących się w zasobie Miasta.

Mówiąc o planowanym przeobrażeniu centrum w atrakcyjną i tętniącą życiem część miasta trzeba podkreślić szczególnie dwa duże kompleksy projektów.

A/: **I.1/2016:** Udostępnienie przestrzeni Rynku Mariackiego w Węgrowie do prowadzenia różnych form aktywności społecznych z uwzględnieniem potrzeb osób niepełnosprawnych.

I.2/2016: Przywrócenie funkcji społecznej ul. Narutowicza, Rzemieślniczej, skwerowi przed Domem Lipki i Rynkowi Mariackiemu.

B/: **II.1/2016:** Zagospodarowanie Parku im Armii Krajowej na potrzeby różnych form aktywności.

V.2/2016: Zagospodarowanie dawnego browaru przyklasztornego do nowych funkcji usługowo – gastronomicznych.

Pierwszy kompleks, obejmujący dwa duże projekty infrastrukturalne, został już zrealizowany. Zmodernizowano Rynek Mariacki wraz z otoczeniem. Efektem jest kompleksowe uporządkowanie Rynku i jego okolicy, a więc odnowa infrastrukturalna i funkcjonalna centralnego miejsca Węgrowa oraz utworzenie nowej przestrzeni o wysokich walorach użytkowych.

Projekty obejmowały kilka inwestycji i działań. Wykonano między innymi następujące prace:

- budowa chodników i zatok postojowych, zjazdów indywidualnych i publicznych,
- montaż małych form architektury: ławek, tablicy informacyjnej, stojaków rowerowych,
- zagospodarowanie zieleni, wycinka drzew, nowe nasadzenia, nowe trawniki, zabezpieczenie drzew,
- zagospodarowanie terenu przed „Domem Lipki”,
- budowa oświetlenia ulicznego, monitoringu miejskiego,
- instalacja iluminacji,
- odtworzenie dawnej nawierzchni z kamienia polnego, tzw. „kocich łbów” bezpośrednio przed Kościołem Ewangelickim na całej szerokości pasa drogowego (łączna nawierzchnia z brukowca 322,17 m²),
- wprowadzenie ruchu samochodowego z Rynku.

Powinno teraz stopniowo następować przywracanie funkcji centrotwórczych Rynkowi Mariackiemu. Odnowiona przestrzeń będzie miejscem działań społecznych i atrakcji skierowanych do mieszkańców i turystów. Rynek, ze względu na swoje położenie na mapie miasta (centrum) oraz funkcję, jaką pełni w świadomości mieszkańców miasta (historyczny ośrodek życia społecznego i kulturalnego), jest kluczowy dla poprawy jakości życia mieszkańców obszaru rewitalizacji.

Park im. Armii Krajowej i jego najbliższe otoczenie to miejsce, gdzie zaplanowano drugi ze wspomnianych kompleksów projektów. Będzie tu realizowane zadanie o wspólnej nazwie „Zagospodarowanie dawnego browaru przyklasztornego do nowych funkcji usługowo – gastronomicznych wraz z zagospodarowaniem Parku im. Armii Krajowej na potrzeby różnych form aktywności”. Planuje się remont konserwatorski wraz z przebudową zabytkowych budynków dawnego Browaru i Manufaktury oraz nadaniem im nowych funkcji, a także renowację parku i jego otoczenia. Przewidziano między innymi budowę placów reprezentacyjnych z fontanną, masztem flagowym, układem posiedzisk, klombami i innymi elementami małej architektury, budowę placu rekreacji i czynnego wypoczynku dla młodzieży i dorosłych, wykonanie amfiteatru z nasypową sceną i tarasami widokowymi, ustawienie wolnostojącego ekranu przeznaczonego do twórczości plenerowej, przebudowę istniejącego stawu. Zostanie zmodernizowane i rozbudowane zaplecze usługowo – handlowe.

Powstanie atrakcyjna przestrzeń rekreacyjna, dopełniająca znajdującą się o kilkaset metrów na zachód odnowioną strefę Rynku. Obie inwestycje razem staną się zwornikami przestrzeni centralnej miasta, zamykając ją z dwóch stron i nadając jej impuls rozwojowy. Powstanie nowa jakość w tej centralnej części obszaru rewitalizacji.

Realizacja opisanego wyżej zamysłu może na tyle zmienić obraz centrum Węgrowa, że obszar ten znacznie przyciągać nowych mieszkańców i wyludnienie obszaru rewitalizacji zostanie zahamowane.

Odnowa Parku i renowacja Browaru nie została dotąd rozpoczęta z powodu opóźnienia spodziewanego finansowania. Są to szandarowe projekty do realizacji na najbliższe lata.

Pozostałe projekty wymienione na początku niniejszego podrozdziału, mające na celu przywrócenie atrakcyjności obszaru rewitalizacji dla mieszkańców, będą stanowić dopełnienie tych głównych przedsięwzięć.

III.5/2016: Adaptacja zabytkowych podziemi w celu utworzenia przestrzeni muzealnej w kościele i dawnym klasztorze ojców Reformatów

Projekt został zrealizowany przez Parafię Rzymskokatolicką św. Piotra z Alkantary i św. Antoniego z Padwy. Prace adaptacyjne przeprowadzono w 2018 roku. Przystosowano podziemia do utworzenia

w nich ekspozycji muzealnej „Węgrów – miasto wielu kultur”, a ekspozycja muzealna została już otwarta dla zwiedzających.

III.6/2016: Świetlica młodzieżowa

Również ten projekt jest realizowany przez wymienioną parafię, która prowadzi tu świetlicę dla dzieci i młodzieży. Jest ona otwarta w każdą sobotę. Planuje się przystosowanie części podziemi na potrzeby świetlicy, wtedy zakres jej działania zostanie rozszerzony.

VII.1/2016: Termomodernizacja budynków użyteczności publicznej

Przeprowadzono termomodernizację budynków użyteczności publicznej w sześciu lokalizacjach:

1. Szkoła Podstawowa nr 2 im. Jana Pawła II,
2. Gimnazjum (Szkoła Podstawowa nr 1 im. Jana Dobrogosta Krasińskiego),
3. Przedszkole Nr 2 „Pod Słoneczkiem”,
4. Urząd Miejski ul. Rynek Mariacki 16,
5. Dom Dziennego Pobytu ul. Żeromskiego 4a,
6. Urząd Stanu Cywilnego ul. Gdańska 2.

Budynki zyskały nowe elewacje, zmieniając na korzyść stan przestrzeni publicznej na obszarze rewitalizacji.

VII.2/2016: Termomodernizacja i modernizacja części wspólnych budynków komunalnych znajdujących się w zasobie Miasta

Projekt polega na termomodernizacji kilkunastu budynków komunalnych położonych na obszarze rewitalizacji. W dużej mierze został już przeprowadzony, dzięki czemu liczne budynki zyskały nowe elewacje, zmieniając na korzyść stan przestrzeni publicznej.

VI.1/2016: Rozbudowa zespołu boisk przy Szkole Podstawowej

Tytuł projektu pozostał z okresu, gdy w Węgrowie była jedna publiczna szkoła podstawowa. Po reformie powstała druga – przekształcona z dawnego gimnazjum. W związku z tym nastąpiła rozbudowa boisk przy obu placówkach. Dzięki budowie placu zabaw, dzieci oraz młodzież uzyskały dostęp do nowoczesnych, przyjaznych i bezpiecznych konstrukcji znajdujących się na placu, z których można korzystać w wieloraki sposób. Boiska są ogólnodostępne i zwiększają wydatnie atrakcyjność obszaru rewitalizacji dla młodych małżeństw.

VI.3/2016: Kompleksowa modernizacja bazy edukacyjnej I LO. im. A. Mickiewicza wraz z jej rozbudową, renowacją i zagospodarowaniem terenu wokół, w celu dostosowania do prowadzenia funkcji społecznych, zwłaszcza edukacyjnych i kulturalnych

W pełnym wymiarze projekt nie jest realizowany ze względu na brak środków finansowych, natomiast w 2019 roku zrealizowano zadanie pn. Budowa placu sportowo – rekreacyjnego z siłownią plenerową przy ul. Mickiewicza 3.

VI.2/2016: Budowa sali gimnastycznej z zapleczem i basenem przy gimn. ul. Szamoty 35

Niestety, z zakresu projektu usunięto budowę basenu. W Węgrowie nadal nie będzie zatem pływalni; najbliższa znajduje się w Sokołowie Podlaskim. Jeśli podkreślamy konieczność uczynienia z centrum miejsca atrakcyjnego i przyciągającego mieszkańców, niezbędne jest znalezienie sposobu finansowania tak ważnej inwestycji. Dobrym rozwiązaniem byłoby zastosowanie partnerstwa publiczno - prywatnego.

VI.4/2016: Rozbudowa Przedszkola nr 3 przy ulicy Wieniawskiego 1

Projekt przewiduje rozbudowę istniejącego przedszkola w celu utworzenia dodatkowych oddziałów przedszkolnych, w tym przystosowanych dla dzieci poniżej 3 roku życia. Spowoduje to zwiększenie dostępności mieszkańców obszaru rewitalizacji do usług opieki nad małymi dziećmi.

V.1/2016: Adaptacja budynku Domu Rabina do pełnienia funkcji Muzeum Kultury Żydowskiej

Dom Rabina jest jednym z nielicznych zachowanych w pełni budynków drewnianych będących materialną pamiątką kultury żydowskiej miasta. Projekt zakłada pełne odtworzenie oryginalnej formy drewnianego domu mieszczańskiego z jego wszystkimi detalami architektonicznymi, renowację wewnątrz z ich wykończeniem materiałowym, z jednoczesnym dostosowaniem ich do wprowadzenia ekspozycji wystawowej związanej z kulturą licznej przed wojną grupy mieszkańców miasta.

Ten kompleks projektów skierowanych na wszechstronną odnowę przestrzenną i społeczną obszaru rewitalizacji powinien przynieść efekty w postaci wzrostu jego atrakcyjności, a zatem zahamowania wyludniania się centrum. Warto uzupełnić LPR o kolejne działania zmierzające do tego celu:

- aktywizacja mieszkańców obszaru rewitalizacji na rzecz małych lokalnych inicjatyw, np. w obrębie podwórek,
- włączanie mieszkańców obszaru rewitalizacji w organizację wydarzeń na odrestaurowanych przestrzeniach,
- włączanie młodzieży w dbanie o wspólną przestrzeń,
- programy zachęcające prywatnych właścicieli do zadbania o swoje posesje, aby nie stanowiły kontrastu względem obiektów odnowionych przez Miasto,
- ulgi dla osób zakładających działalność gospodarczą na obszarze rewitalizacji,
- wsparcie merytoryczne i organizacyjne dla podmiotów zamierzających zająć się obsługą przyjeżdżających turystów,
- przeznaczenie wybranych komunalnych lokali użytkowych na działalności nawiązujące do lokalnej tradycji,
- przeznaczenie wybranych lokali komunalnych na pracownie artystyczne,
- budowa na obszarze rewitalizacji nowych budynków apartamentowych o wysokim standardzie, w których mogłyby zamieszkać osoby zamożniejsze, wymagające wysokiego standardu. Inwestorem musiałaby być firma komercyjna, natomiast rolą gminy byłoby znalezienie odpowiednich działek. Obecnie jest to trudne, ale warto dokonać analizy działek w centrum pod tym kątem, szczególnie tych zabudowanych obiektami starymi o złym stanie technicznym, na przykład przeznaczonymi do wyburzenia.
- budowanie tożsamości lokalnej mieszkańców obszaru poprzez wspieranie lokalnych zespołów, twórców, itp.

5.2. Odsetek osób starszych

Strukturę wieku w obszarze rewitalizacji cechuje znaczny udział osób starszych w porównaniu do całego miasta. Ze wszystkich osób w wieku emerytalnym w Węgrowie, niemal co trzecia mieszka na terenie rewitalizacji (przy czym wszyscy mieszkańcy OR stanowią 27,3% ludności miasta). Obserwujemy kwartały ulic, gdzie spośród wszystkich mieszkańców ponad 1/3 to osoby starsze

(z większych ulic to np. ul. Wangrata, Stadionowa, Narutowicza). Na kilku mniejszych ulicach wskaźnik dochodzi nawet do 40% (np. ul. Rynkowa, Staszica).

W Węgrowie w 2015 r. osoby w wieku poprodukcyjnym (mężczyźni 65+, kobiety 60+) stanowiły 18,8% populacji miasta⁸. Dla obszaru rewitalizacji wskaźnik ten był wyższy i wynosił 21%, czyli o 2,2 pp więcej.

Według danych na koniec 2020 r. wskaźnik dla całego miasta wynosił 22,5%, a dla obszaru rewitalizacji 25,6%, czyli już o 3,1 pp. więcej. Zatem proces starzenia się społeczeństwa Węgrowa postępuje, a na obszarze rewitalizacji jego dynamika jest większa.

Szybsze starzenie się społeczeństwa na obszarze rewitalizacji wynika z opisanej wcześniej migracji młodych osób na peryferia, a także poza Węgrów, co podnosi udział osób starszych. Również dzietność na obszarze rewitalizacji jest niższa, niż przeciętnie w mieście i wpływa to na wskaźnik w taki sam sposób.

Przyczyny szybkiego wzrostu udziału osób w wieku poprodukcyjnym są więc klarowne i ten wzrost jest w pełni zrozumiały. Czynniki które go powodują mają charakter trwały i w kolejnych latach trend utrzyma się. Miasto nie dysponuje narzędziami mogącymi go odwrócić. Jedyną możliwość zmniejszenia dynamiki starzenia się mieszkańców centrum podpowiadają analizy z poprzedniego podrozdziału. Otóż jeżeli uda się dzięki przemianie obszaru rewitalizacji zahamować odpływ młodych osób z centrum na obrzeża oraz przekonać pewną grupę mieszkańców do powrotu na ten obszar, proporcje grup wiekowych mogą ułożyć się nieco korzystniej. Jednak nawet wówczas należy się liczyć ze wzrostem liczby osób starszych.

Konsekwencją rosnącego odsetka osób starszych na obszarze rewitalizacji musi być uwzględnienie w LPR potrzeb tej grupy osób. Niektóre z opisanych w poprzednim podrozdziale projektów przynoszą korzyść także tej grupie wiekowej. Zwraca jednak szczególną uwagę projekt dedykowany specjalnie dla nich. Chodzi o projekt:

IV.1/2016: Utworzenie Domu Dziennego Pobytu „Senior-Wigor”.⁹

Jego inicjatorem było Centrum Pomocy Społecznej. Na potrzeby projektu przeznaczono budynek przy ulicy Żeromskiego 4a. Został on zaadoptowany do nowych funkcji, zakupiono wyposażenie, a także zadbano o otoczenie (zadanie „Utworzenie terenów zielonych przy Domu Dziennego Pobytu w Węgrowie”: wykonanie altany wypoczynkowej, montaż ławek, koszy, ogrodzenia panelowego z furtką, nawodnienia terenu ze sterowaniem automatycznym, pielęgnacja krzewów, wykonanie trawników i nowych nasadzeń). W 2019 r. przeprowadzono konkurs na stanowisko kierownika DDP, a uruchomienie placówki nastąpiło w styczniu 2020r.

Dom Dziennego Pobytu Senior funkcjonuje w strukturze Centrum Pomocy Społecznej. Działa od poniedziałku do piątku w godzinach od 8.00 – 16.00. dysponuje 30 miejscami. Przyjmowane są osoby na podstawie środowiskowego wywiadu rodzinnego przeprowadzanego przez pracownika socjalnego CPS i wydanej decyzji administracyjnej. Muszą one spełniać łącznie poniższe warunki:

- wiek 60+,
- zamieszkanie na terenie miasta Węgrów,
- osoba nieaktywna zawodowo,
- brak przeciwwskazań lekarskich do uczestniczenia w proponowanych zajęciach,
- samodzielność w zakresie podstawowych czynności (higieniczna, posiłki).

---

⁸ Na podstawie danych otrzymanych z gminy miejskiej Węgrowa.

⁹ W dokumentacji przygotowanej na potrzeby dofinansowania projekt nosi nazwę „Senior+”.

Dzienny Dom „Senior+” zapewnia uczestnikom jeden gorący posiłek, zajęcia edukacyjne, kulturalno-oświatowe, sportowo-rekreacyjne, aktywności ruchowej lub kinezyterapeutyczne, aktywizujące społecznie, terapii zajęciowej.

W LPR są jeszcze inne projekty dedykowane specjalnie osobom starszym:

III.2/2016: Modernizacja siedziby ewangelickiego Domu Opieki „Sarepta” przez Parafię Ewangelicko-Augsburską pw. Świętej Trójcy.

W parafialnym budynku przy ul. Narutowicza 20 prowadzony był niegdyś dom opieki. Z uwagi na zły stan techniczny budynku działalność domu opieki została zawieszona. Projekt zakłada remont i przywrócenie poprzedniej formy opieki nad osobami starszymi. Na razie nie jest on realizowany, parafia podejmuje próby pozyskania środków na modernizację. Jednocześnie aktualizuje inwentaryzację budynku.

VI.9/2016: „Łącznik pokoleń” – cykl zajęć edukacyjno - kulturalnych dla dzieci, młodzieży oraz osób starszych z terenu powiatu węgrowskiego

Zakres realizowanych działań obejmuje między innymi organizację zajęć dla dzieci, młodzieży i dorosłych; spotkań międzypokoleniowych poświęconych rękodziełu, malarstwu, rysunkowi, historii, literaturze, kulturze (teatr, film). Projekt jest w trakcie realizacji.

Należy uzupełnić program rewitalizacji o projekty dedykowane osobom starszym. Na przykład

- rozszerzenie zakresu i skali działania Uniwersytetu Trzeciego Wieku,
- regularne zajęcia ruchowe dla seniorów,
- utworzenie przestrzeni spotkań osób będących na emeryturze w formach luźniejszych lub zorganizowanych,
- warsztaty i zajęcia oparte na zainteresowaniach,
- integrujące programy międzypokoleniowe,
- działania na rzecz osób starszych w oparciu o bazę i kompetencje zespołu hotelu, Krasnodębski, który organizuje pobyty zdrowotne w oparciu o dietę dr Dąbrowskiej,
- programy krajoznawcze i przyrodnicze w oparciu o warunki naturalne okolic Węgrowa.

5.3. Ubóstwo

Spośród wszystkich osób pobierających w Węgrowie zasiłki pomocy społecznej z powodu ubóstwa 60% mieszka w obszarze rewitalizacji. Również pobierane dodatki mieszkaniowe wskazują na koncentrację osób najuboższych na terenie rewitalizacji.

Należy przypomnieć, że na obszarze rewitalizacji znajduje się większość budynków komunalnych, w których mieszkają osoby gorzej sytuowane.

W 2015 r. dla obszaru rewitalizacji wskaźnik zasiłków z powodu ubóstwa na 1 tys. osób wynosił 32,8, a w 2020 roku 37,8. W dużej mierze wzrost wskaźnika należy interpretować w kontekście opisanego wcześniej trwającego wyludniania obszaru rewitalizacji. Sama liczba osób pobierających zasiłki nie wzrosła znacznie: w roku 2015 zasiłki takie pobierało 115 osób, a w 2020 roku 118, czyli jedynie o trzy

więcej. Jednak liczba osób pobierających zasiłek jest dzielona na coraz mniejszą liczbę osób zamieszkujących obszar rewitalizacji, co skutkuje znacznym wzrostem wskaźnika.

Skupienie osób ubogich na obszarze rewitalizacji jest przesłanką do wdrożenia tu szczególnych działań nakierowanych na pomoc tym osobom. W Programie Rewitalizacji zaplanowano projekt **IV.2/2016: Utworzenie Centrum Integracji Społecznej**. Będzie on odpowiedzią na problem długotrwałego bezrobocia powiązanego z brakiem lub niskimi albo zdezaktualizowanymi kwalifikacjami zawodowymi mieszkańców Węgrowa, korzystającymi jednocześnie ze świadczeń systemu pomocy społecznej.

Należy zintensyfikować działania prowadzone przez CPS i wzmocnienie programów wychodzenia z biedy.

Problem ubóstwa jest trudny do rozwiązania w krótkiej perspektywie czasu. Należy skupić działania na młodym pokoleniu, a tu kluczowe jest wsparcie młodzieży w celu wyjścia z dysfunkcyjnego środowiska. W LPR realizowane są projekty polegające na pracy z młodzieżą:

III.6/2016: Świetlica Młodzieżowa'

IV.4/2016: Specjalistyczna placówka wsparcia dziennego – Klub Młodzieżowy MDM.

5.4 Wskaźnik gospodarczy

Wskaźnik udziału bezrobotnych z wykształceniem gimnazjalnym lub poniżej w ogólnej liczbie bezrobotnych w sposób pośredni informuje o stopniu przygotowania mieszkańców do sprostania wymogom miejscowych pracodawców. Został on wybrany z powodu zdiagnozowanego problemu niedostatku pracowników odpowiednio przygotowanych na potrzeby miejscowych firm.

W 2015 roku wskaźnik ten wynosił 32%, a w 2020 roku 36%. Na wzrost wskaźnika wpłynął odpływ mieszkańców z obszaru rewitalizacji. Decyzję o przeprowadzce podejmują osoby bardziej rzutkie, o większych kompetencjach i zaradności, także w sferze zawodowej. Tym bardziej zatem należy skupić się na mieszkańcach, którzy pozostali na obszarze rewitalizacji, a którzy potrzebują wsparcia w podniesieniu kwalifikacji.

W Programie Rewitalizacji na rozwiązywanie tych problemów w sposób systemowy, począwszy od młodzieży, skierowana jest wiązka VI projektów (Wzmocnienie kapitału społecznego w celu poprawy aktywności zawodowej mieszkańców obszaru rewitalizacji). Szczególnie godny podkreślenia jest tu **projekt VI.7/2016: Dawać szanse**.

Jest on odpowiedzią na niewystarczający poziom kompetencji kluczowych u uczniów, co ogranicza w przyszłości ich konkurencyjność na rynku pracy. W ramach projektu realizowane były między innymi następujące zadania:

- wyposażenie pracowni w szkołach,
- zajęcia dydaktyczne – wyrównawcze dla uczniów,
- indywidualizacja pracy z uczniem,
- zajęcia dodatkowe (warsztaty) z zakresu kompetencji kluczowych dla uczniów,
- wsparcie dla nauczycieli (kursy, studia podyplomowe).

Tego rodzaju projekty powinny być kontynuowane.

Trzeba jeszcze podkreślić zdiagnozowany problem braku pracowników przygotowanych do pracy w oferowanych tu zawodach.

Do największych zakładów pracy w Węgrowie należą:

- Addit - powstała na bazie majątku ZWUT,
- jeden z polskich oddziałów firmy Hochland - powstał na bazie Zakładów Mleczarskich,
- kilka firm z branży obróbki drewna i meblarskiej,
- producenci maszyn na potrzeby produkcji rolnej „Bomet” i „Jarmet”.

Wielu pracodawców potrzebuje pracowników o konkretnych kwalifikacjach, a z uwagi na rozwój często poszukują oni kandydatów. Istnieje dysproporcja pomiędzy zapotrzebowaniem a ofertą ze strony mieszkańców.

Rekomenduje się podjęcie przez samorząd Węgrowa koordynacji pomiędzy pracodawcami, mieszkańcami obszaru rewitalizacji i placówkami edukacyjnymi. Poprzez kontakty z firmami należy precyzyjnie zdefiniować ich oczekiwania wobec pracowników, następnie wdrożyć w wybranych placówkach praktyczne programy umożliwiające nabycie oczekiwanych kompetencji, a wreszcie stworzyć mechanizmy zachęty dla mieszkańców, aby skorzystali z tych możliwości z perspektywą zatrudnienia w lokalnych firmach.

6. WIZUALIZACJA NIEKORZYSTNYCH ZJAWISK

Dotychczasowe rozdziały wyczerpują zakres tematu opracowania. Przedstawiono w nich szczegółowo wszystkie ważne elementy niezbędne do oceny postępu realizacji LPR w Węgrowie. Niniejszy rozdział wykracza poza standard przyjęty dla tego typu sprawozdań. Po rozmowach z przedstawicielem Urzędu uznano jednak za pożyteczne zobrazowanie na mapach wskaźników, o których była mowa w poprzednich rozdziałach. Umożliwi to spojrzenie na obszar rewitalizacji poprzez dane aktualne na koniec roku 2020.

Na mapach obszar rewitalizacji zaznaczono lekkim szarym tłem. Kropki oznaczają wartość zjawiska obliczoną dla całej ulicy. Przedziały zostały dobrane z wykorzystaniem algorytmu analizującego rozkład zjawiska.

Z zamieszczonych map wynika, że obszar rewitalizacji nadal charakteryzuje się kumulacją niekorzystnych zjawisk, także w przypadku wskaźników, które uległy polepszeniu.

Pierwsza mapa dotyczy omówionego szeroko w rozdziale piątym problemu malejącej liczby ludności na obszarze rewitalizacji. Proces ten przybrał w ostatnich latach znacznie większe rozmiary, niż poprzednio.

W latach 2007-2015 spadek liczby ludności na obszarze rewitalizacji wyniósł łącznie 5% (z 3 696 do 3 509 osób), czyli średnio o ponad 0,6% rok do roku.

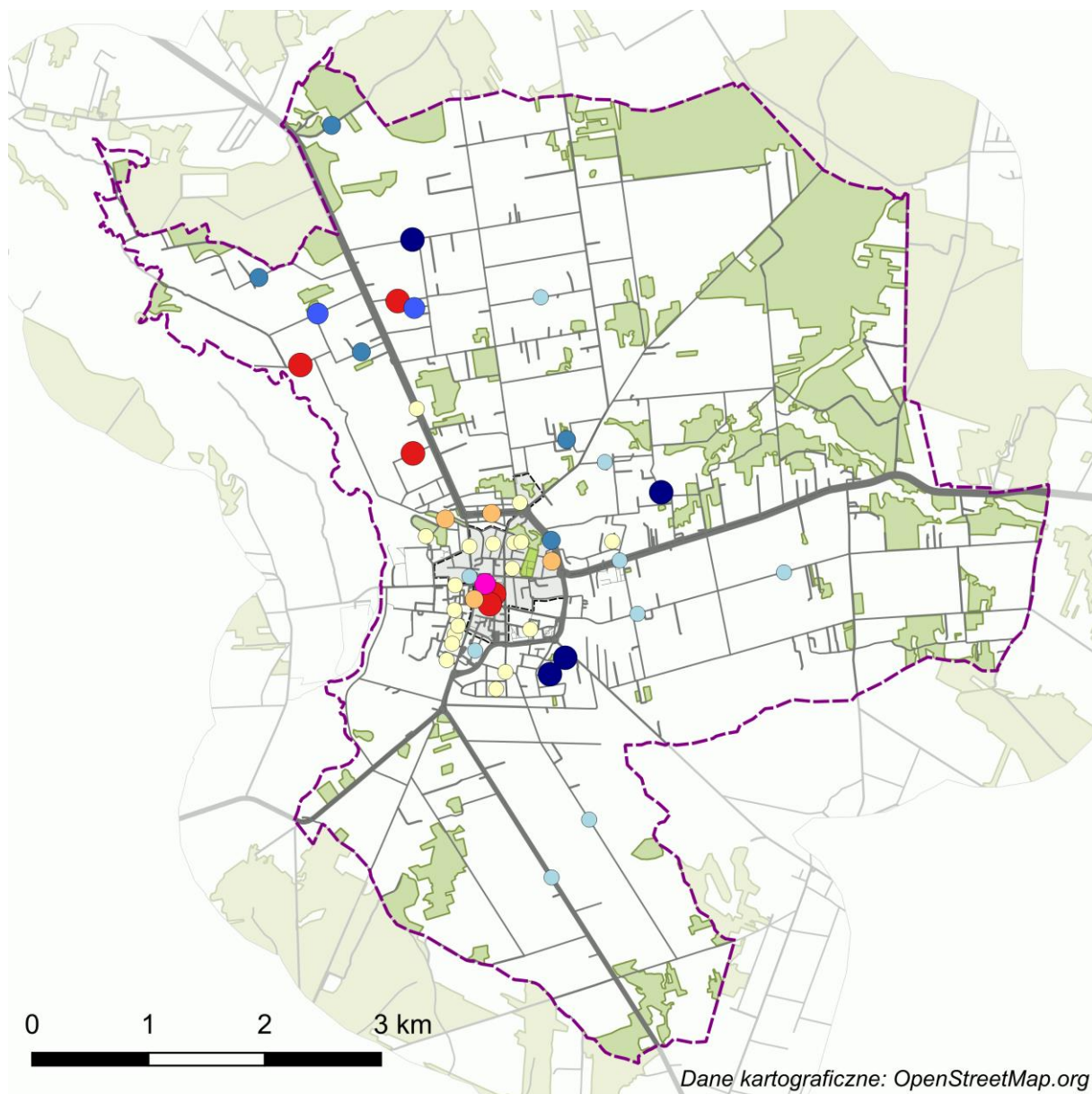
Na koniec 2020 r. na obszarze rewitalizacji było zameldowanych 3 113 osób, czyli o 396 mniej, niż w roku 2015. Oznacza to spadek o 11,3%, czyli przeciętnie rocznie aż o 2,2%!

Tak zdecydowany spadek liczby mieszkańców centralnej części miasta wynika, oprócz wyjazdów poza Węgrów, z następujących przyczyn:

- przeprowadzanie się młodych osób na peryferia. Młode małżeństwa, usamodzielniając się, wybierają do zamieszkania tereny oddalone od centrum;
- malejąca liczba urodzeń na obszarze rewitalizacji spowodowana ogólnym trendem spadku dzietności oraz dodatkowo wzmacniana powyżej wskazanym ubytkiem młodych osób na rzecz przedmieść;
- wyższa niż średnio w Węgrowie i rosnąca umieralność na obszarze rewitalizacji.

Z mapy wynika, że największy odpływ ludności miał miejsce z centralnej części obszaru rewitalizacji.

Mapa 3. Zmiana liczby osób zameldowanych przy poszczególnych ulicach pomiędzy 2015 a 2020 r.

Legenda

- granica miasta
- obszar rewitalizacji
- spadek o 40 i więcej
- spadek od 30 do 39
- spadek od 20 do 29
- spadek od 10 do 19
- wzrost od 10 do 19
- wzrost od 20 do 29
- wzrost od 30 do 39
- wzrost o 40 i więcej

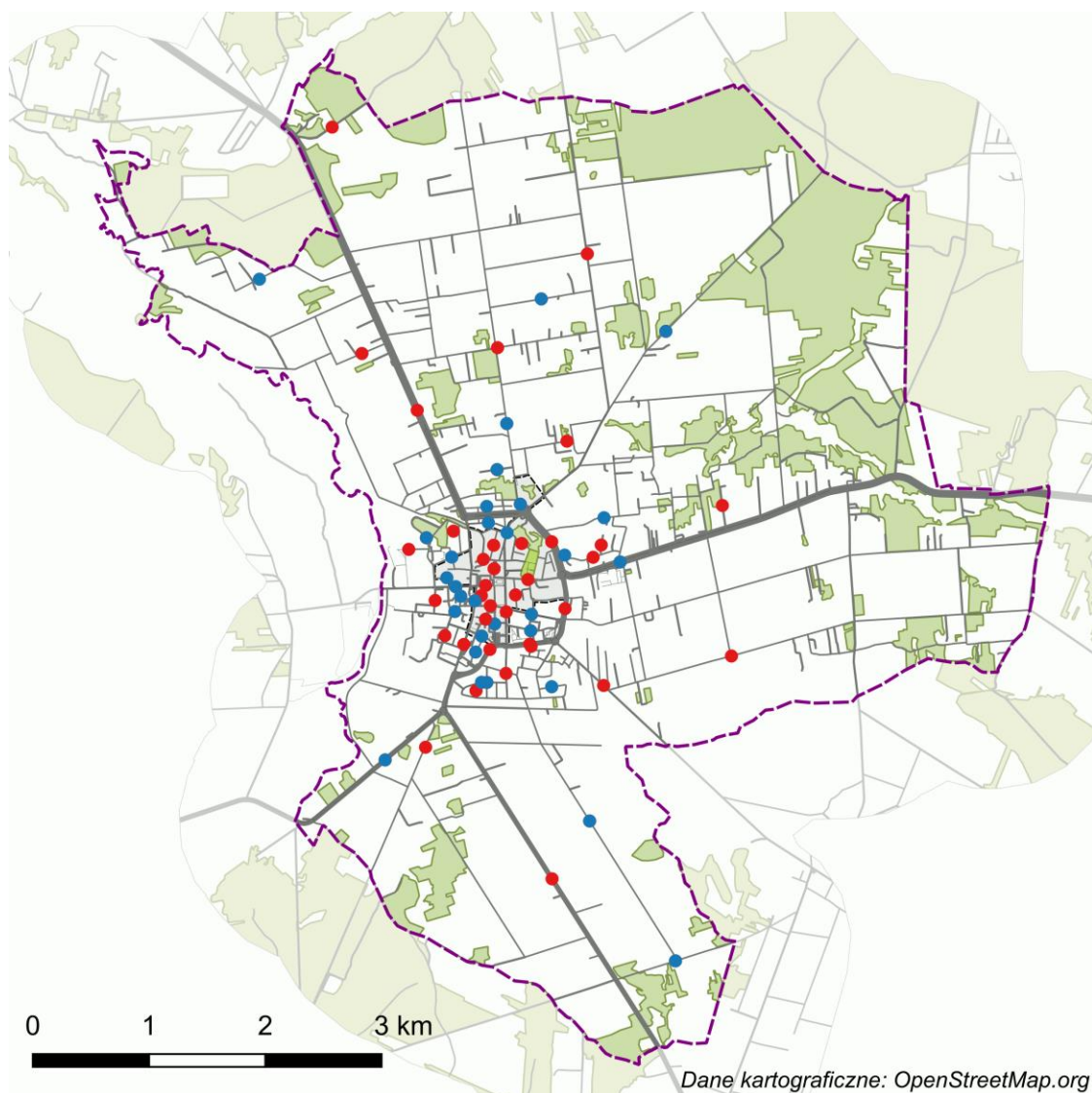
Źródło: opracowanie własne

Przestępstwa kumulują się najczęściej w centrach miast i podobnie jest w Węgrowie. Zaznaczono je na mapie czerwonymi kropkami. W roku bazowym (2015) odnotowano na obszarze rewitalizacji 81 przestępstw, a w roku 2020 nieco mniej, bo 74.

Liczba założonych niebieskich kart w roku bazowym wynosiła 20, a w 2010 roku 13, co oznacza znaczny spadek.

Nadal jednak na obszarze rewitalizacji oba zjawiska występują proporcjonalnie częściej, niż w innych rejonach miasta.

Mapa 4. Popełnione przestępstwa oraz wydane niebieskie karty w 2020 r.

Legenda

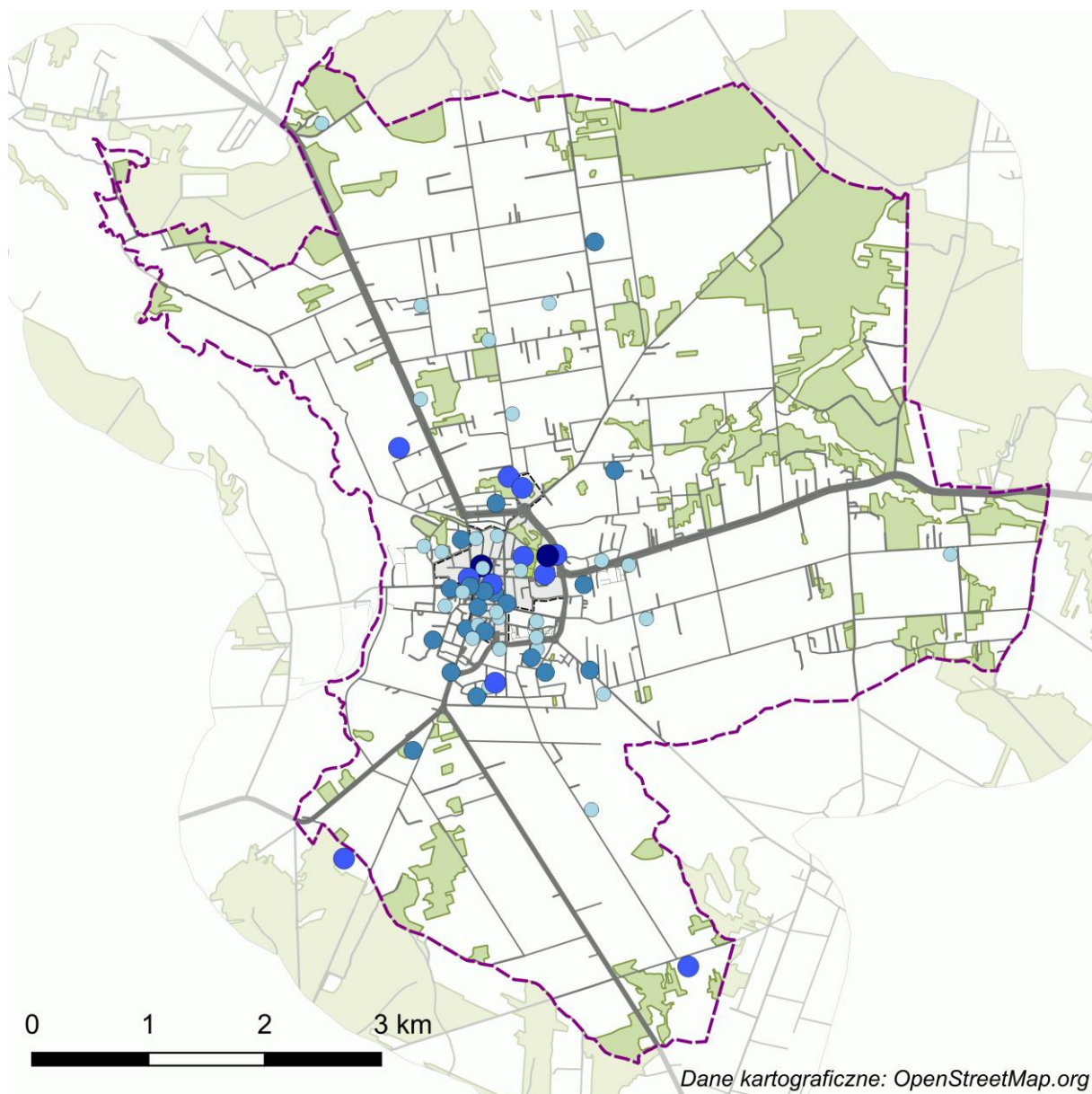
- granica miasta
- obszar rewitalizacji
- przestępstwa ogółem (bez wykroczeń drogowych)
- niebieskie karty

Źródło: opracowanie własne

Na mapie przedstawiono wartość wskaźnika osób bezrobotnych powyżej 12 miesięcy na 1 tys. osób w wieku produkcyjnym. Kropki odnoszą się do całych ulic.

Na obszarze rewitalizacji na koniec 2020 roku było 55 długotrwale bezrobotnych, co oznacza spadek w porównaniu z rokiem 2015 o 23 osoby. Nadal jednak zjawisko bezrobocia długotrwałego wyraźnie kumuluje się na obszarze rewitalizacji.

Mapa 5. Wskaźnik długotrwałego bezrobocia na 1 tys. osób w wieku produkcyjnym

Legenda

- granica miasta
- obszar rewitalizacji
- < 29
- 29 - 64
- 65 - 166
- 167 i więcej

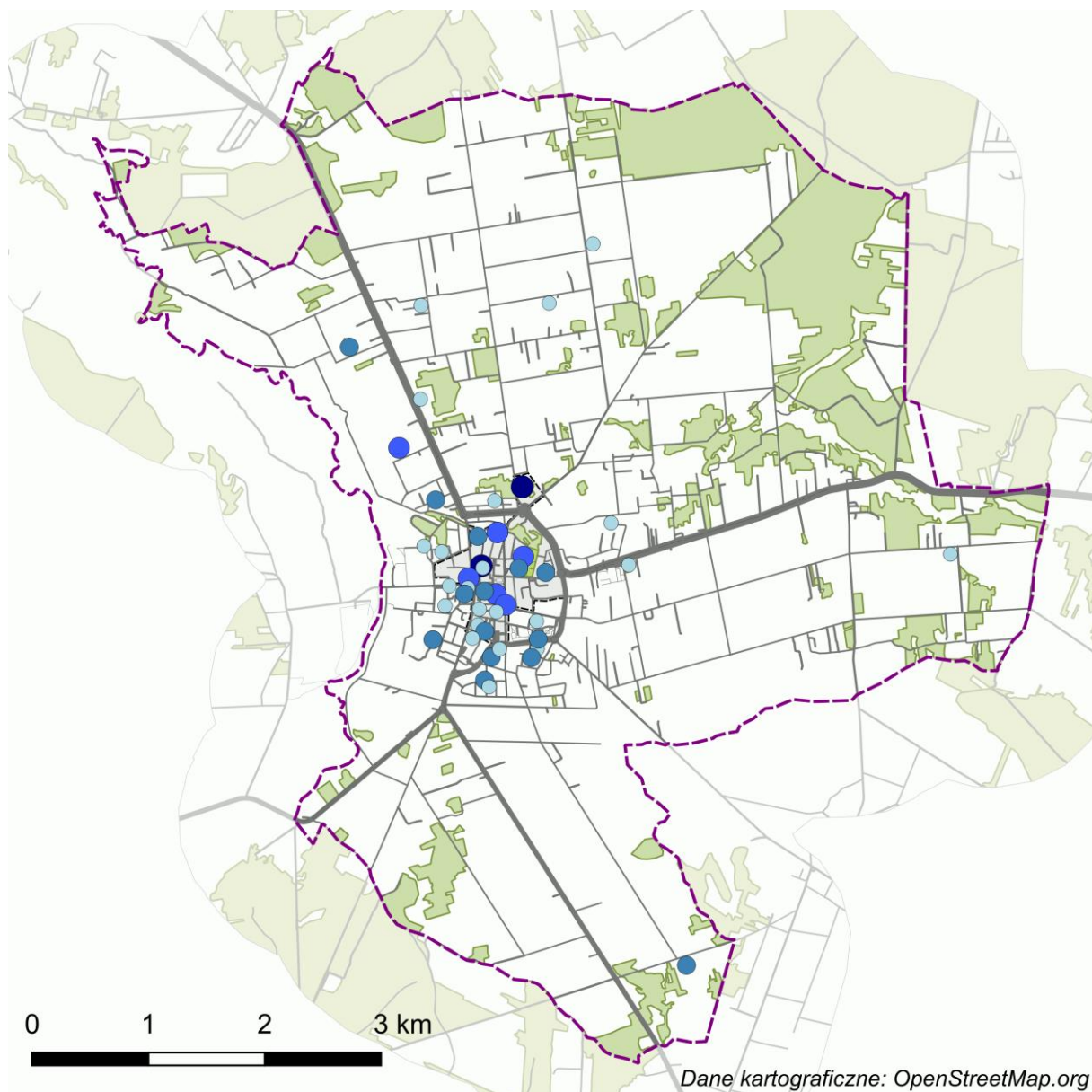
Źródło: opracowanie własne

Na mapie przedstawiono kropkami wartość wskaźnika osób otrzymujących zasiłek z powodu ubóstwa na 1 tys. mieszkańców zameldowanych przy konkretnej ulicy.

Na obszarze rewitalizacji na koniec 2020 roku było 118 osób otrzymujących taki zasiłek. W porównaniu do roku bazowego oznacza to wzrost o 3 osoby. Komentarz w tej sprawie zamieszczono w rozdziale piątym (5.3).

Mapa 6. Wskaźnik zasiłków z powodu ubóstwa na 1 tys. mieszkańców

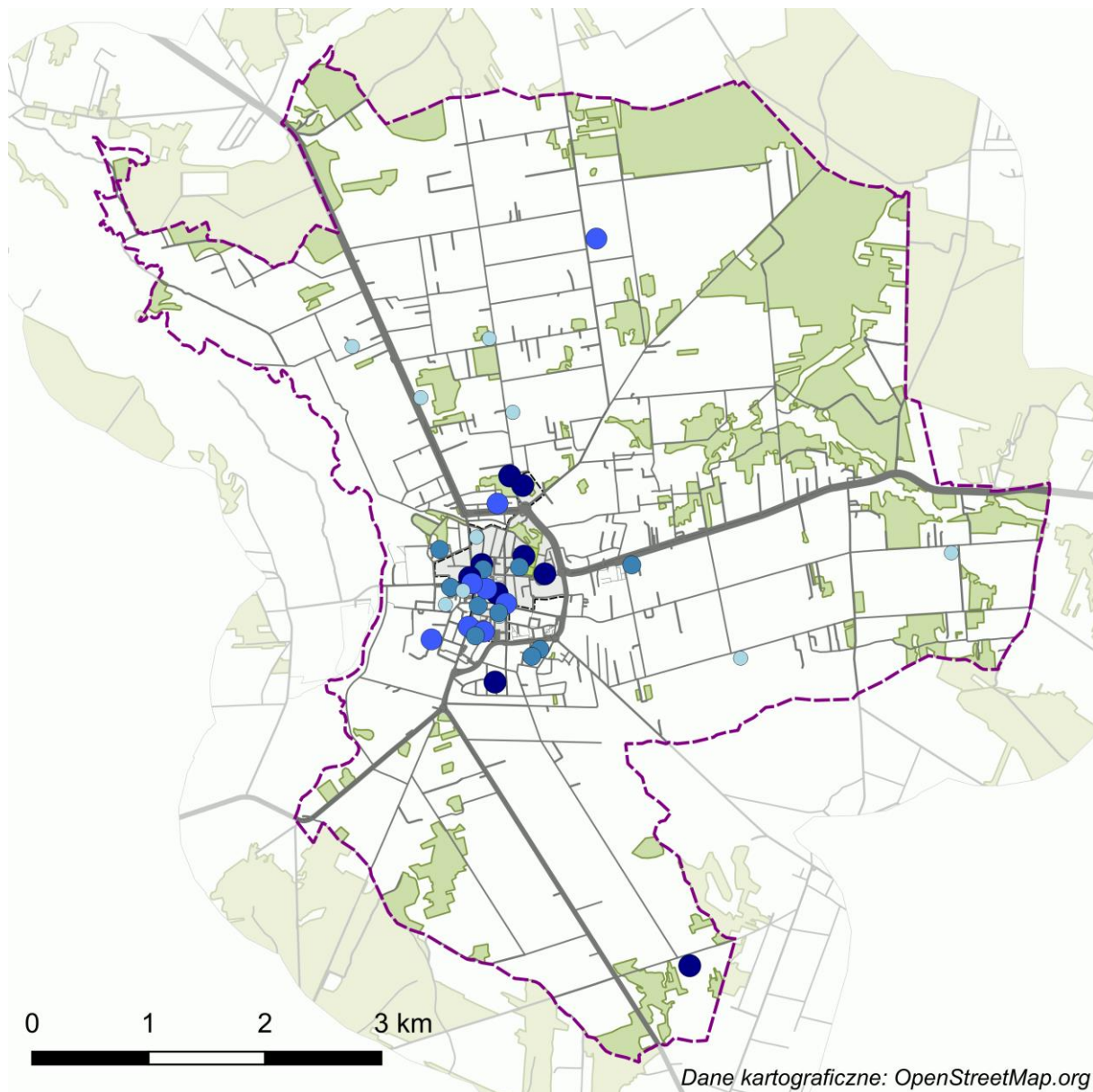
Legenda

- granica miasta
- obszar rewitalizacji
- < 22
- 22 - 76
- 77 - 272
- 273 i więcej

Źródło: opracowanie własne

Zilustrowany wskaźnik należy do analizy sfery gospodarczej i informuje o możliwościach rozwoju lokalnej gospodarki w oparciu o kwalifikacje lokalnej ludności. W Węgrowie największe wartości przyjmuje w miejscach, gdzie skupiają się mieszkania socjalne. Dla obszaru rewitalizacji wynosił w 2020 roku 36%, co oznacza wzrost w stosunku do roku 2015 o 4 punkty procentowe. Wzrost wynika głównie z dużego spadku liczby bezrobotnych (o 51 osób), który był znacznie większy, niż spadek liczby osób bezrobotnych z wykształceniem gimnazjalnym i poniżej (spadek o 10 osób).

Mapa 7. Udział bezrobotnych z wykształceniem gimnazjalnym lub poniżej w ogólnej l. bezrobotnych

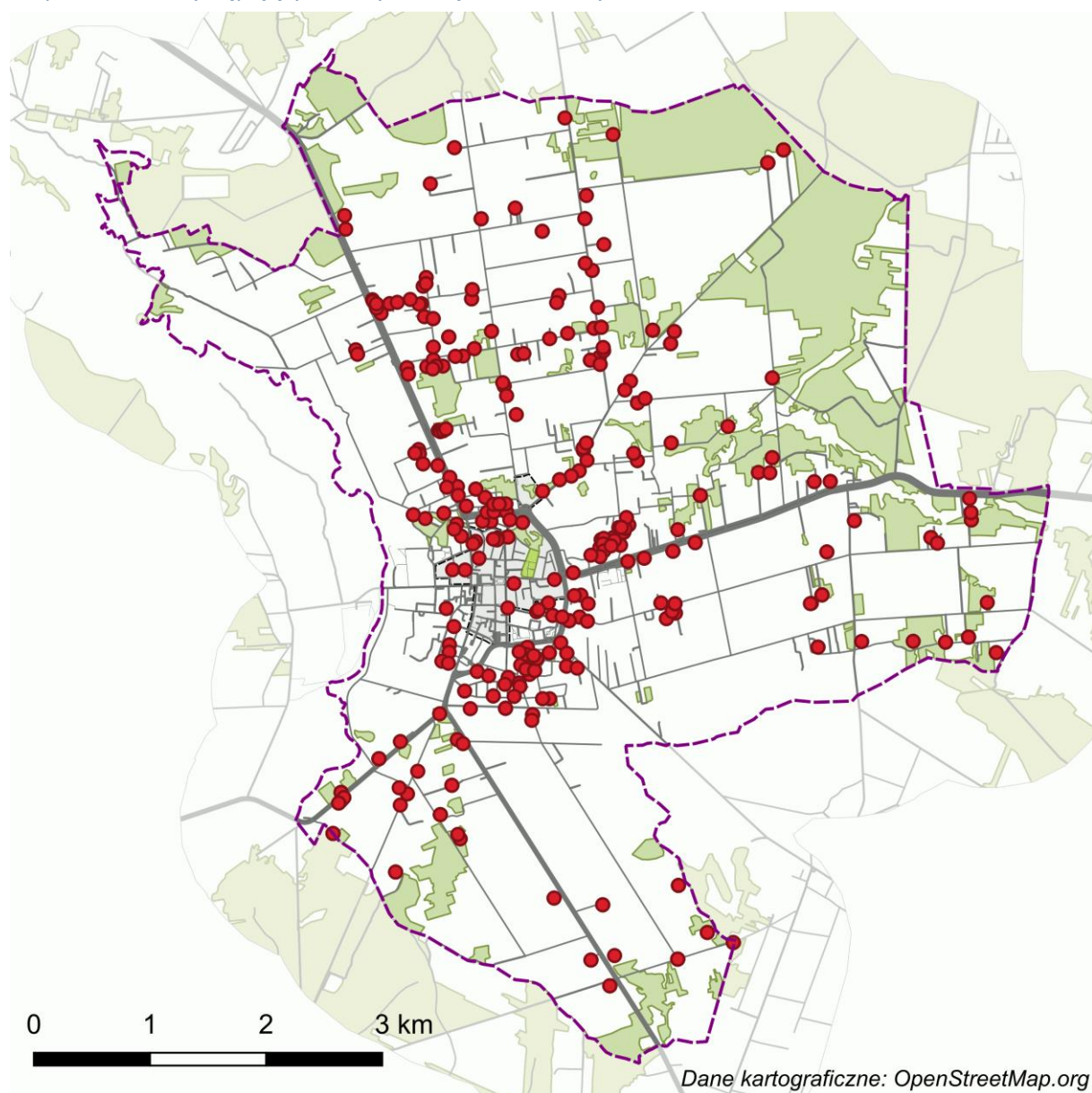
Legenda

- granica miasta
- obszar rewitalizacji
- < 20
- 20 - 31
- 32 - 48
- 49 i więcej

Źródło: opracowanie własne

Ilość azbestu do usunięcia z domów jednorodzinnych na obszarze rewitalizacji spadła z 16 330 kg w roku bazowym do 12 320 kg w roku 2020. Usuwanie azbestu będzie kontynuowane, aż do całkowitej jego eliminacji.

Mapa 8 Azbest występujący w budynkach jednorodzinnych

Legenda

- granica miasta
- obszar rewitalizacji
- azbest występujący w budynkach jednorodzinnych

Źródło: opracowanie własne

7. PODSUMOWANIE

Rewitalizacja w Węgrowie jest prowadzona w sposób prawidłowy. Realizowane są kolejne projekty. Kilka następnych projektów wkrótce otrzyma finansowanie i zostaną one rozpoczęte. Do 2023 r. większość zakładanych działań zostanie wykonana.

Na osiem wskaźników podlegających monitorowaniu cztery osiągnęły wartość mniej korzystną od wartości z roku bazowego. Są to:

- wyludnienie,
- zasiłki z powodu ubóstwa na 1 tys. mieszkańców,
- osoby w wieku poprodukcyjnym w populacji,
- udział bezrobotnych z wykształceniem gimnazjalnym i poniżej w ogólnej liczbie bezrobotnych.

Dynamika spadku liczby ludności na obszarze rewitalizacji znacznie wzrosła i obecnie wynosi średnio 2,2% rocznie. Władze samorządowe mają ograniczony wpływ na to zjawisko, jednak nie są całkowicie pozbawione narzędzi stymulujących zmianę trendu. Wymaga to jednak śmiałych działań związanych z radykalnym wzrostem atrakcyjności centrum jako miejsca osiedlania. Wiele projektów rewitalizacyjnych jest skierowanych na osiągnięcie tego zamiaru, jednak należy nastawić się na długi i konsekwentnie prowadzony proces.

Niekorzystne wartości pozostałych wskaźników wynikają w dużej mierze właśnie z wyludniania się centrum.

Prowadzenie rewitalizacji w oparciu o Ustawę o Samorządzie Gminnym i Wytyczne Ministerstwa jest możliwe do końca 2023 roku. Do tego czasu obecny Lokalny Program Rewitalizacji musi zostać zakończony a dalsze działania wymagać będą uchwalenia Gminnego Programu Rewitalizacji zgodnego z wymaganiami Ustawy o Rewitalizacji.

Prace nad GPR powinny się rozpocząć w 2022 roku. Poniżej zestawiono zalecenia i sugestie, jakie należy rozważyć na etapie tworzenia GPR.

Zrozumienie rewitalizacji przez interesariuszy

W wielu miastach interesariusze nadal postrzegają rewitalizację jako działania zwiększające atrakcyjność przestrzeni oraz jako inwestycje, które dzięki LPR udało się zrealizować. Brakuje zrozumienia, że mają to być narzędzia do naprawy społecznej obszaru rewitalizacji, a nie cele same w sobie. Takie podejście do rewitalizacji przeważa także w Węgrowie. Działania rewitalizacyjne są doceniane, ale nie dostrzega się w nich długofalowego projektu wsparcia dla mieszkańców obszaru rewitalizacji.

Trzeba podkreślić, że w Węgrowie realizowanych jest wiele projektów i działań ściśle w swojej istocie rewitalizacyjnych. Często osoby prowadzące z dużym pożytkiem te projekty nie postrzegają swojej działalności jako związanej z rewitalizacją, a mimo tego realizują idee rewitalizacji w sposób modelowy.

Należy podjąć działania edukacyjne w celu przekazania interesariuszom (mieszkańcy, ngo, urzędnicy wszystkich szczebli, itd.) pełnej wiedzy na temat istoty rewitalizacji. Świadomość w czym uczestniczymy i co tworzymy jest warunkiem pełnego wykorzystania szans, jakie niesie rewitalizacja.

Partycypacja - zaangażowanie społeczności lokalnej

Podczas przygotowania programów rewitalizacji w wielu miastach zaobserwowano dość duży odzew ze strony lokalnej społeczności na propozycje uczestniczenia w procesie. Często także ujawniały się osoby mające zapał do działań na rzecz wspólnych spraw. Tak było także w Węgrowie, gdzie spora grupa osób aktywnie włączyła się w projektowanie LPR. Widać było również zaciekanie szerokiego grona społeczności. Doświadczenia innych gmin mówią o trudnościach w utrzymaniu w dłuższym okresie zainteresowania opinii publicznej procesem rewitalizacji. O ile dość łatwo jest włączyć mieszkańców w działania partycypacyjne w początkowej fazie programowania rewitalizacji, o tyle trudniej jest podtrzymać ich koncentrację na procesie rewitalizacji.¹⁰ Również pod tym względem Węgrów ma podobne doświadczenia. Należy położyć nacisk na aktywizację działalności oddolnej na obszarze rewitalizacji. Sprzyjają temu już zrealizowane projekty infrastrukturalne, dzięki którym przestrzeń nabrała nowej jakości.

Skutecznym sposobem na aktywizację społeczności i unaocznienie, że inicjatywa małej grupy może zostać z pożytkiem zrealizowana, są mikrogranty. Mogą być one przyznawane w ramach otwartego konkursu ofert dla organizacji pozarządowych, które w imieniu mieszkańców wystąpią z wnioskiem o dotację na działania związane z lokalnymi potrzebami. Chodzi o pobudzenie aktywności lokalnej za pomocą propozycji sfinansowania pomysłów mieszkańców, przy założeniu, że urząd pokryje wydatki na zakupy, a ich wkładem będzie praca. Szczególnie polecaną formą mikrograntów dla Węgrowa powinny być projekty polegające na uporządkowaniu podwórek i przestrzeni między blokami/kamienicami, stworzeniu miejsc odpoczynku i rekreacji, remontu elewacji czy też stworzeniu miejsc umożliwiających spotkania sąsiedzkie. W ramach tego rodzaju inicjatyw mieszkańcy angażują się we wszystkie etapy realizacji przedsięwzięcia – kreują pomysły, uczestniczą w ich realizacji oraz korzystają z osiągniętych efektów. Sami decydują o wyglądzie danej przestrzeni i biorą udział w prowadzonych pracach (np. zakup i instalacja ławek, stolików, koszy na śmieci, zakup, posadzenie i pielęgnacja roślin), dzięki czemu czują się niejako „właścicielami” przestrzeni publicznej, którzy nie tylko mogą z niej korzystać, ale także czują się odpowiedzialni za utrzymanie jej w dobrym stanie.¹¹

Mikrogranty są niesłychanie skutecznym narzędziem aktywizacji, które pozostawia nie tylko konkretne efekty służące mieszkańcom, ale ujawnia liderów i osoby chętne do poświęcania swojego czasu na rzecz wspólnoty, a także stymuluje działalność organizacji pozarządowych. Należy podkreślić, że koszt po stronie urzędu jest symboliczny, często chodzi o kwoty rzędu 1-2 tysiące zł na projekt (miasta ustalają maksymalny pułap finansowania na 3-5 tys. zł).

Wykorzystanie zrealizowanych projektów infrastrukturalnych

Dobrym przykładem będą tutaj zakończone już projekty należące do przedsięwzięcia nr I: „Rynek Mariacki – przestrzeń przyciąga”: I.1 Udostępnienie przestrzeni Rynku Mariackiego w Węgrowie do prowadzenia różnych form aktywności społecznych” oraz I.2 „Przywrócenie funkcji społecznej ul. Narutowicza, Rzemieślniczej, skwerowi przed Domem Lipki i Rynekowi Mariackiemu”.

¹⁰ Badanie systemu zarządzania i wdrażania procesów rewitalizacji w Polsce. Raport końcowy. Red. Aleksandra Jadach-Sepiolo, Warszawa 2020, s.150.

¹¹ Badanie systemu zarządzania i wdrażania procesów rewitalizacji w Polsce. Raport końcowy. Red. Aleksandra Jadach-Sepiolo, Warszawa 2020, s.361.

Renowacja Rynku i jego najbliższej okolicy powinno pociągnąć za sobą ich szerokie wykorzystanie dla ożywienia obszaru rewitalizacji. Należy wdrożyć tu nowe inicjatywy, poczynawszy od dużych, cyklicznych imprez tematycznych, których atrakcyjność będzie wykraczać poza samo miasto. Przykładem może być Stalowa Wola, która na odnowionym rynku Rozwadowa organizuje nawiązujący do dawnych tradycji targ staroci.

Należy pełniej wykorzystać charakterystyczny dla Węgrowa motyw Pana Twardowskiego.

Warto podjąć dawniej formułowane zamiary utworzenia na ul. Narutowicza rodzaju „żywego skansenu” w oparciu o piękne, tradycyjne domy drewniane.

Dla opisanych w tym punkcie inicjatyw można doskonale wykorzystać potencjał lokalnych organizacji pozarządowych. Należy rozszerzyć zadania przewidziane do realizacji w Programie Współpracy z organizacjami pozarządowymi i organizować konkursy dotacyjne na działania wykorzystujące odnowioną przestrzeń.

Turystyka

Turystyka jest branżą, która mogłaby zostać w Węgrowie znacznie bardziej rozwinięta. Mogłaby mieć większe znaczenie dla lokalnej gospodarki i stanowić większy udział w tworzeniu miejsc pracy. Zrealizowane dotąd inwestycje oraz sugestie zawarte w punkcie powyżej mogą stanowić dodatkową atrakcję miasta trafiającą w potrzeby osób spoza Węgrowa, pragnących aktywnie spędzić czas weekendu, a także urlopu.

Oferta agroturystyczna w mieście i okolicach jest niewielka. Miasto sprzedało teren dawnego campingu nad Zalewem, a nowy właściciel nie podjął jeszcze działań, aby stworzyć tam warunki do rekreacji i przyjmowania turystów. W Węgrowie są trzy hotele, w dużej mierze wykorzystywane na noclegi w trakcie podróży służbowych. Tylko jeden z nich, hotel Krasnodębski, prowadzi działalność skierowaną do klientów szukających oferty wypoczynkowej, organizując turnusy zdrowotne w oparciu o dietę dr Ewy Dąbrowskiej.

Należy zadbać o programy turystyczne i rozpropagować Węgrów jako miejsce atrakcyjne, a także wzmocnić bazę noclegową (prywatną i gminną) oraz ofertę gastronomiczną.

Oferta rekreacyjna i sportowa

Do tej pory w ramach LPR zakończono kilka projektów boisk i placów zabaw. Niektóre z nich zrealizowano w formie niepełnej, z powodu braku wystarczającego finansowania. W Węgrowie nadal jest zbyt mało miejsc i form aktywnego spędzania czasu. W GPR należy przewidzieć dalsze inwestycje w tym zakresie.

Szczególnie paląca jest kwestia braku w mieście basenu. Mieszkańcy nadal muszą na basen jeździć do Sokołowa Podlaskiego. Należy koniecznie uwzględnić w GPR budowę kompleksu rekreacyjnego z basenami, zjeżdżalnią, zarówno na zewnątrz jak pod dachem. Obiekt taki może przyciągnąć mieszkańców spoza Węgrowa. Z powodu wysokich kosztów projektu proponuje się wykorzystać model Partnerstwa Publiczno – Prywatnego.

Inne elementy

Poniżej wypunktowano inne działania, które należy zaplanować w ramach przyszłych programów rewitalizacyjnych. Wszystkie z nich są odpowiedzią na zdiagnozowane i nadal aktualne problemy obszaru rewitalizacji.

- ulgi dla osób zakładających działalność gospodarczą na obszarze rewitalizacji,
- wsparcie merytoryczne i organizacyjne dla podmiotów zamierzających zająć się obsługą przyjeżdżających turystów,
- przeznaczenie wybranych komunalnych lokali użytkowych na działalności nawiązujące do lokalnej tradycji,
- przeznaczenie wybranych lokali komunalnych na pracownie artystyczne,
- budowanie tożsamości lokalnej mieszkańców obszaru poprzez wspieranie lokalnych zespołów, twórców, itp.,
- programy zachęcające prywatnych właścicieli do zadbania o swoje posesje, aby nie stanowiły kontrastu względem obiektów odnowionych przez Miasto (docelowo z wykorzystaniem dotacji, na które pozwala ustawa),
- budowa na obszarze rewitalizacji nowych budynków apartamentowych o wysokim standardzie, w których mogłyby zamieszkać osoby zamożniejsze, o ponadprzeciętnych wymaganiach. Inwestorem musiałaby być firma komercyjna, natomiast rolą gminy byłoby znalezienie odpowiednich działek. Obecnie jest to trudne, ale warto dokonać analizy działek w centrum pod tym kątem, szczególnie tych zabudowanych obiektami starymi o złym stanie technicznym, na przykład przeznaczonymi do wyburzenia. Również w tym przypadku mogą być pomocne narzędzia przewidziane w ustawie o rewitalizacji.
- podjęcie przez samorząd Węgrowa koordynacji pomiędzy pracodawcami, mieszkańcami obszaru rewitalizacji i placówkami edukacyjnymi. Poprzez kontakty z firmami należy precyzyjnie zdefiniować ich oczekiwania wobec pracowników, następnie wdrożyć w wybranych placówkach praktyczne programy umożliwiające nabycie oczekiwanych kompetencji, a wreszcie stworzyć mechanizmy zachęty dla mieszkańców, aby skorzystali z tych możliwości z perspektywą zatrudnienia w lokalnych firmach.
- w związku z rosnącą szybko na obszarze rewitalizacji liczbą osób starszych należy uwzględnić w GPR projekty im dedykowane, jak na przykład:
  - rozszerzenie zakresu i skali działania Uniwersytetu Trzeciego Wieku,
  - regularne zajęcia ruchowe dla seniorów,
  - utworzenie przestrzeni spotkań osób będących na emeryturze w formach luźniejszych lub zorganizowanych,
  - warsztaty i zajęcia oparte na zainteresowaniach,
  - integrujące programy międzypokoleniowe,
  - działania na rzecz osób starszych w oparciu o bazę i kompetencje zespołu hotelu, Krasnodębski, który organizuje pobyty zdrowotne w oparciu o dietę dr Dąbrowskiej,
  - programy krajoznawcze i przyrodnicze w oparciu o warunki naturalne okolic Węgrowa.

Wykorzystanie narzędzi ustawowych

Ustawa o Rewitalizacji przewiduje kilka dodatkowych narzędzi, które można zastosować realizując proces rewitalizacji w oparciu o tę Ustawę. Do tej pory w Polsce niewielka część gmin działa w oparciu o Ustawę o Rewitalizacji. Głównym wnioskiem płynącym z pierwszych doświadczeń wdrażania narzędzi jest stwierdzenie, że należy do nich podejść bardzo indywidualnie, ponieważ ich

sens i skuteczność zależy od uwarunkowań i planów danej gminy. Samorząd Węgrowa powinien przeanalizować te narzędzia, biorąc pod uwagę sytuację miasta i zamierzenia i zdecydować które z nich warto zastosować.

Prawo pierwokupu

W uchwale delimitacyjnej (wyznaczającej obszar rewitalizacji na potrzeby GPR) można uwzględnić prawo pierwokupu na rzecz gminy wszystkich nieruchomości położonych na obszarze rewitalizacji. Ułatwia to odzyskanie (pozyskanie) nieruchomości, na których gminie zależy ze względu na plany rewitalizacyjne. Należy podkreślić, że uwzględnienie prawa pierwokupu w uchwale delimitacyjnej powinno wiązać się z zarezerwowaniem w budżecie środków na zakup.

Zakaz wydawania decyzji o warunkach zabudowy (art. 59 ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym) dla wszystkich albo określonych w uchwale delimitacyjnej zmian sposobu zagospodarowania terenu. Dzięki temu można uniknąć niekorzystnych zmian w zagospodarowaniu obszaru rewitalizacji, pogłębiających niekorzystne zjawiska.

Utworzenie Specjalnej Strefy Rewitalizacji

Po uchwaleniu GPR można uchwalić utworzenie SSR, w której dostępne są następujące możliwości:¹²

1. obowiązujące z mocy prawa od wejścia w życie uchwały o ustanowieniu SSR bez konieczności wskazywania w treści uchwały:

- a) prawo pierwokupu nieruchomości położonych w SSR,
- b) ułatwienia prowadzenia remontów wspólnot mieszkaniowych w przypadku współwłasności gminy,
- c) brak obowiązku wpłaty odszkodowań do depozytu sądowego w procedurze wywłaszczeń nieruchomości położonych w SSR,
- d) możliwość zaspokojenia przez świadczenie pieniężne lub nieruchomość zamienną roszczeń majątkowych dotyczących praw do nieruchomości położonych w SSR, w których realizowane są przedsięwzięcia rewitalizacyjne,
- e) ułatwienia w ustalaniu stron i wyjaśnianiu stosunków własnościowych na obszarze rewitalizacji;

2. obowiązujące w SSR fakultatywnie na mocy zapisu w uchwale określającym warunki stosowania:

- a) zakaz wydawania decyzji o warunkach zabudowy – w uchwale należy podać zakres niedozwolonych zmian sposobu zagospodarowania terenu oraz zmian użytkowania nieruchomości,
- b) dotacje do remontów nieruchomości w SSR – w uchwale należy określić szczegółowe zasady udzielania dotacji dla właścicieli i użytkowników wieczystych nieruchomości położonych w Strefie w związku z realizacją przedsięwzięć rewitalizacyjnych;

3. obowiązujące w SSR z mocy prawa, ale możliwych do zastosowania dopiero po spełnieniu dodatkowych warunków:

---

¹² Specjalna Strefa Rewitalizacji w praktyce. Raport z badania narzędzi ustawowych w zakresie rewitalizacji w Polsce. Warszawa, 2019r. Red.: dr Aleksandra Jadach-Sepiolo, Aleksandra Kułaczowska.

- a) społeczne budownictwo czynszowe jako cel publiczny – jedynie w przypadku informacji o planowanej inwestycji celu publicznego na konkretnej nieruchomości w GPR oraz odpowiednich zapisach w mpzp/MPR,
- b) bonifikaty przy sprzedaży nieruchomości położonych na terenie SSR – jedynie w przypadku przeznaczenia ich na cele zgodne z zapisem w GPR oraz odpowiednich zapisach w uchwale dotyczącej stosowania bonifikat przy sprzedaży nieruchomości,
- c) możliwość podwyższenia opłaty adiacenckiej do 75% wzrostu wartości nieruchomości na terenie SSR – po uprzedniej zmianie brzmienia uchwały dotyczącej wysokości opłat adiacenckich w gminie,
- d) ustalenie zasad przeprowadzek i eksmisji na czas wykonywania robót budowlanych najemców lokali wchodzących w skład mieszkaniowego zasobu gminy na obszarze SSR – wymaga wprowadzenia stosownego regulaminu i uzgodnienia z wojewodą,
- e) możliwość pozyskania dopłaty do czynszów w przypadku inwestycji remontowych w SSR – wymaga spełnienia jednocześnie kilku warunków w odniesieniu do zakresu inwestycji oraz obowiązywania w gminie uchwały regulującej zasady przeprowadzania naboru wniosków o zawarcie umowy najmu, maksymalną wysokość miesięcznego dochodu gospodarstwa domowego i wysokość obowiązkowej kaucji.

Spośród wymienionych możliwości najbardziej doceniane i najczęściej do tej pory stosowane były dotacje do remontów nieruchomości w SSR.

Miejskowy plan rewitalizacji.

W przypadku chęci ustanowienia MPR należy w GPR wskazać granice obszarów, dla których będzie on procedowany oraz wytyczne dotyczące jego ustaleń (art. 15 ust. 1 pkt 13c ustawy o rewitalizacji).

MPR jako nowa forma miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego należy do najrzadziej stosowanych narzędzi wprowadzonych ustawą o rewitalizacji. Regulacje pozwalają na kształtowanie wymogów w odniesieniu do zasad kompozycji, zagospodarowania i wyposażenia przestrzeni publicznych wraz z dostosowaniem ich do potrzeb osób z niepełnosprawnościami, organizacji ruchu na drogach publicznych oraz zakazów i ograniczeń dotyczących działalności handlowej i usługowej.¹³

---

¹³ Specjalna Strefa Rewitalizacji w praktyce. Raport z badania narzędzi ustawowych w zakresie rewitalizacji w Polsce. Warszawa, 2019r. Red.: dr Aleksandra Jadach-Sepiolo, Aleksandra Kułaczowska.